

VÄRMLANDS ANOR

2007:1

Mars 2007

Medlemstidning för Värmlands Släktforskarförening

Årgång 24

ISSN 1400-1047

Bilden föreställer Helge Modén född 1904 och död 1967. Helge blev så småningom 1:e statsmeteorolog. Här står han i dörren till salongen på Nya Kyrkogatan 9 i Kristinehamn. Hans far hette Markus Modén och var lektor och huvudlärare i matematik och fysik vid läroverket. Fotot tillhör Margareta Modén, Helge var hennes farfars lillebror.

Föreningen bildades 1983 och har till ändamål att stödja och stimulera intresset för släkt- och hembygdsforskning i Värmland och förena dem som delar detta intresse. Föreningen är ansluten till Sveriges Släktforskarförbund.

Organisationsnummer 873201-6897

Föreningens adress

c/o Sander, Norra Berghaget,
667 32 Forshaga
E-post: lgsander@telia.com

Medlemsavgift

Medlemsavgiften är 140 kr för ordinarie medlem och 30 kr för familjemedlem (2007) till svenskt postgiro **46 96 60-5**. Medlemmar i Norge betalar 130 norska kronor + porto 60 norska kronor till norsk postgiro **7877.08.16652**

Arkiv

Arkivcentrum Värmland,
Box 475, 651 11 Karlstad.
Telefon 054 - 61 77 00.

Besöksadress:

Arkivcentrum Värmland,
Hööksgatan 2, Karlstad

www.genealogi.se/varmland

Styrelsen

- Ordförande** Lars-Gunnar Sander,
Norra Berghaget, 667 32 Forshaga.
Tel. 054-872754 Mobil 070-6348187
- Vice ordförande** K-G Lindgren,
Linnévägen 11, 661 43 Säffle.
Tel. 0533-14124, mobil 070-5228549
- Sekreterare** Gunnar Jonsson, Älvhagsg. 25,
661 40 Säffle. Tel. 0533-10559
- Kassör** Jens-Åke Nilsson, Gulsporrreg. 12,
653 45 Karlstad. Tel. 054-564783
- Ledamot** Liv Hagberg, Garvaregatan 4,
652 20 Karlstad. Tel. 0730-401673
- Ledamot** Arne Berg, Kila, Vässby 2,
661 94 Säffle. Tel. 0533-63088
- Ledamot** Peter Borg, Ringvägen 1,
660 60 Molkom. Tel. 0553-41537
- Ledamot** Hans Olsson, Virvelgatan 77,
667 32 Forshaga. Tel. 054-872993.
- Ledamot** Margareta Modén, Resedag. 12,
653 45 Karlstad. Tel. 054-560758
- Ledamot** Rånald Engelbrekt,
Spångbergsvägen 88,
682 32 Filipstad. Tel. 0590-10181.

Valberedningen

Bernhard Granholm (sk), Ljunggatan 39C,
664 32 Grums. Tel. 0555-61153
Bengt Nordstrand, Herrgårdsg. 12,
652 24 KARLSTAD, Tel 054-189961
Ingrid Johansson, Gansbyn, Sätra,
671 95 Klässbol. Tel. 0570-461070

Materialförvaltare

Jens-Åke Nilsson, Karlstad

INNEHÅLL

- 3 Verksamhetsberättelse 2006
- 5 Kallelse till Årsmöte
- 7 Regementsmusikern Anders Takt...
- 14 En gravvård vid Dalby kyrka
- 17 Ordföranden har ordet
- 18 Namn åt de döda
- 19 Antavla nr 129
- 21 Antavla nr 130
- 22 Boktips
- 23 Ur andra medlemsblad
- 24 Anor sökes
- 25 Vårens program
- 26 Föreningens utgivning av böcker och register

VärmlandsAnor utges som medlemstidning för Värmlands Släktforskarförning. Bidrag till tidningen, synpunkter på inriktningen och tips om händelser för bevakning mottas tacksamt av Redaktören. Författarna ansvarar för riktigheten i artiklar. Citera gärna VärmlandsAnor, men glöm inte att ange källa! Eftertryck av texter endast med författarens tillåtelse. Redaktionen förbehåller sig rätt att redigera insända bidrag.

Upplaga 1400 ex, 4 ggr/år

Manusstopp för 2007:2 är 2 maj 2007.

Ansvarig utgivare

Lars-Gunnar Sander, Forshaga

Redaktör

Åke Hörnvist, Lagmansvägen 10, 663 41 Hammarö
Tel 054-52 54 43 ake.hornqvist@telia.com

Layout

Anette Carlsson, Karlstad

Tryck

Tryckeri AB Knappen, Karlstad

Värmlands släktforskarförenings verksamhetsberättelse 2006

Verksamhetsåret

Föreningens tjugotredje verksamhetsår omfattar tiden 2006-01-01 till 2006-12-31.

Medlemmar

Antal medlemmar 2005-12-31	1 121
Nya medlemmar 2006	96
Utträden, avlidna, ej betald avgift	109
Antal medlemmar 2006-12-31	1 108
(varav familjemedlemmar)	21

Medlemsavgiften

För 2006 var medlemsavgiften 140 kr för ordinarie medlem och 30 kr för familjemedlem.

Hedersledamöter

Bo Cider, Molkom
Bernhard Granholm, Grums
Anders Höglund, Kristinehamn

Styrelse

Ordf Lars Gunnar Sander, Forshaga
V.ordf Karl Gustav Lindgren, Säffle
Skr Gunnar Jonsson, Säffle
Kassör

Liv Hagberg, Karlstad

Ledamöter

Arne Berg, Kila
Peter Borg, Molkom
Rånald Engelbrekt, Filipstad
Margareta Modén, Karlstad
Jens-Åke Nilsson, Karlstad
Hans Olsson, Forshaga

Övriga funktionärer

Revisorer

Lennart Fallberg, Molkom
Roland Hedström, Kristinehamn

Revisorssuppleant

Olle Skoog, Kristinehamn

Valberedning

Bernhard Granholm, Grums
(sammank)
Ingrid Johansson, Värmskog
Bengt Nordstrand, Karlstad

Redaktör, VärmlandsAnor

Åke Hörnqvist, Hammarö

Layout, VärmlandsAnor

Anette Carlsson, Karlstad

Redaktör, VärmlandsRötter

Gunnar Jonsson, Säffle

Materialförvaltare

Jens-Åke Nilsson, Karlstad

Styrelsens arbete

Styrelsen har hållit åtta ordinarie protokollförda sammanträden samt ett heldagsmöte där föreningens framtida inriktning och organisation diskuterades. Med ledning därav har styrelsen sedan fastslagit följande ansvarsområden:

1. Ordföranden (års- och styrelsemöten)
2. Information (VärmlandsAnor, VärmlandsRötter, register och publikationer)
3. Utställningar/mässor (Släktforskar-dagarna, arkivens dag och övriga externa arrangemang)

4. Projekt

5. Administration (ekonomi, medlemsregister)

6. Program (interna medlemsträffar, utbildning, arkivjour, studieresor)

Varje ansvarsområde leds av en styrelseledamot som till sin hjälp får engagera intresserade medlemmar.

Lars Gunnar Sander har deltagit i Släktforskarförbundets ordförandekonferens i Sundbyberg den 11 augusti.

Åke Hörnqvist och Gunnar Jonsson har deltagit i Släktforskarförbundets redaktörskurs i Sundbyberg den 11 augusti.

Hans Olsson (och Lenah Hedin utanför styrelsen) har deltagit i Släktforskarförbundets cirkelledarkurs i Stockholm den 11 augusti.

Lars Gunnar Sander, Karl Gustav Lindgren och Hans Olsson har som ombud representerat föreningen vid riksstämman i Nacka den 12 augusti.

Arkivens dag höll till på Kronoparkens bibliotek i Karlstad detta år. Temat var det mångkulturella året. Här demonstrerar Lars-Gunnar Sander några databaser för en mängd åhörare. Foto Gunnar Jonsson.

Under hembygd dagarna i Forshaga 26 augusti var föreningen på plats. Här är det Lars-Gunnar Sander som visar föreningens databas. Foto: Gunnar Jonsson.

Projekt

Arbetat med ett nytryck av Emanuel S Ekmans bok *Wärmeland I Sitt Ämne och I Sin Uppodling* har fortgått under året. Utgivningen har måst framskjutas ytterligare. Detsamma gäller för utgivandet av CD-skivor innehållande *Värmlands Kyrkboksregister* med sökprogram.

Framtagning av ett personregister till samtliga årgångar av *Nytt från Värmlands Släktforskarförening* (1984:1-1992:2) och *VärmlandsAnor* (1992:3 -) har fortsatt. *Personregister* för åren 1984-1993 är nu tillgängligt för medlemmarna på VärmlandsRötter, där även tidningarna för samma år kan laddas ner.

Bokhyllorna i Värmlandsarkivs pausrum har bytts ut mot ett mer rationellt tidskriftställ där medlemstidningar från andra släktforskarföreningar förvaras.

Föreningens kyrkboksregister som hittills givits ut i bokform kommer även att säljas som CD-skivor. Förberedelserna för detta var vid årsskiftet i stort sett klara.

Planeringen av en ny värmländsk släktforsarkatalog har igångsatts.

Inför år 2007 räknar Släktforskarförbundet med att utkomma med den fjärde utgåvan av CD-skivan *Sveriges dödbok*. I föregående utgåva saknades fortfarande namn mm för avlidna i ett antal värmländska församlingar under perioden 1947-1970. Komplettering med dessa data har nu i stort sett slutförts ge-

nom insatser främst av Jens-Åke Nilsson och Fredric Andreasson.

Utåtriktad verksamhet.

Vid *Gammelvala* i Brunskog 22-28 juli fanns föreningen på plats med bokbord varvid ett antal styrelseledamöter svarade på frågor och hjälpte besökare med introduktion i släktforskning. På föreningens initiativ deltog även Gensline med demonstration av kyrkböcker på Internet.

Vid *släktforskar dagarna* i Nacka

11-12 augusti deltog föreningen i utställningen med ett bokbord där våra egna publikationer såldes. Utställningsskärmarna, som färdigställts av KG Lindgren och Hans Olsson, användes härvid för första gången.

Föreningen deltog även i *Forshaga Hembygd sförening s Hantverks- och utställnings dagar* 26-27 augusti med utställning, demonstration och rådgivning hur man släktforskar.

I samband med *Arkivens dag* den 11 november presenterade föreningen sin verksamhet i Kronoparkens bibliotek i Karlstad tillsammans med Arkivcentrum. Förutom försäljning av våra publikationer fick ett antal besökare pröva på släktforskning med hjälp av databaser varvid de assisterades av styrelsemedlemmar.

Gunnar Jonsson och Hans Olsson har lett olika *släktforskningskurser* och cirkular i externa arrangörers regi.

Lars Gunnar Sander har föreläst om släktforskning vid *SIF s seniorers möte* i Karlstad den 7 november.

Medlemsmöten

17 jan Fikaträff på Arkivcentrum med temat *Knektar i Värmland*. Inledning av Sven-Åke Modin.

21 feb Fikaträff på Arkivcentrum med temat *Genline*.

18 mars *Släktforskningens dag med Årsmöte* på Arkivcentrum. Forskarsalen hölls öppen varvid föreningsfunktionärer hjälpte nybör-

Några besökare på *Släktforskningens dag* som hölls i Arkivcentrum Värmland, Karlstad. Foto Gunnar Jonsson.

jare med släktforskning, besvarade frågor mm. Sedvanliga årsmötesförhandlingar samt föredrag av författaren och arkivarien Karin Edvall om *Kvinnoöden och kvinnors villkor under 1700- och 1800-talen*.

- 25 mar Gränsträff med Østfold Historielag på Marker rådhus i Ørje. Föredrag av arkivarie Per-Øivind Sandberg om *Källor till personhistorisk forskning om svensk-norska gränsbor*.
- 11 apr Fikaträff på Arkivcentrum med temat *Vad jag funnit på Internet*.
- 9 maj Besök på Karlstads västra kyrkogård. Kyrkogårdsvandring med Pelle Norelius som visade intressanta gravvårdar.
- 5 okt Medlemsmöte på Arkivcentrum. Föredrag av Monika Urtti om *Emigration, bakgrund och historik*.
- 12 okt Medlemsmöte på Arkivcentrum. Föredrag av Monika Urtti om *Emigration, hur man forskar idag*.
- 28 okt DISGEN-dag på Vuxenskolan i Säffle under ledning av Gunnar Jonsson. Genomgång av programmet och deltagarnas specifika problem.
- 16 nov Medlemsmöte på Arkivcentrum. Föredrag av lantmätare Bernt Bjöörm om *kartor*.
- 7 dec Fikaträff på Arkivcentrum med temat *Ordet är fritt*. Deltagarna berättade om sin släktforskning.

Nyutkomna publikationer under året

Föreningens medlemstidning *VärmlandsAnor* har utkommit med fyra ordinarie nummer, totalt 112 sidor.

Föreningens nättidning *VärmlandsRötter* har uppdaterats kontinuerligt av redaktören Gunnar Jonsson.

Register till Högerud registrerat av Rune Hansson.

Födde 1689-1920

Vigde 1697-1920

Döde 1689-1920

Register till Vitsand registrerat av Framtidshuset/Reliken i Säffle samt redigerat av Gunnar Jonsson..

Födde 1824-1869

Födde 1870-1920

Vigde 1824-1920

Döde 1824-1920

Kallelse till Årsmöte

Lördagen den 31 mars kl 13 kallas Du till årsmöte i Rolf Edberg-salen, Arkivcentrum Värmland i Karlstad. Förhandlingar enligt nedanstående förslag

Förslag till dagordning för Årsmötet:

1. Mötet öppnas
2. Fråga om mötet anses stadgeenligt utlyst
3. Godkännande av dagordningen
4. Val av mötesordförande
5. Val av sekreterare
6. Val av justerare
7. Verksamhetsberättelse och räkenskaper
8. Revisionsberättelse
9. Fråga om styrelsens ansvarsfrihet
10. Behandling av styrelsens förslag till ändring av stadgarnas § 3:
Föreningens ändamål är att inom Värmland stödja och stimulera intresset för släkt- och hembygdsforskning och förena dem, som delar

detta intresse. Föreslås bli ändrad till:

Föreningen är en ideell förening vars ändamål är . . .

11. Medlemsavgiften för 2008
12. Budget för 2007
13. Val av ordförande för 2007
14. Val av ordinarie ledamöter för 2007-2008 (i tur att avgå är K-G Lindgren, Gunnar Jonsson, Peter Borg och Jens-Åke Nilsson)
15. Val av revisorer och revisorssuppleant för 2007
16. Val av redaktör för 2007
17. Val av valberedning för 2007
18. Övriga frågor
19. Mötet avslutas

CD: *Ortsregister för Dalsland och Värmland*

Från Nordvärmlands Släktforskarförening har föreningen som gåva mottagit *Fryksände vigde, 1861-1921* och från jul Aage Krosby en CD-skiva med *Dödsannonser från Indre Smaalenenes, Avis 1986-2005*.

Övrig medlemservice

En erfaren släktforskare från föreningen har som jourhavande varje torsdagskväll biträtt forskare med rådgivning i forskarsalen under jan-maj och sep-dec på Arkivcentrum i Karlstad

Utbyte av medlemsblad har skett med ett hundratal andra släktforskarföreningar. Dessa publikationer förvaras i pauserummet i anslutning till forskarsalen på

Arkivcentrum Värmland där de kan läsas av besökarna.

Gunnar Jonsson och Jan Tengelin har verkat som faddrar för DIS (Föreningen för Datorhjälp i Släktforskningen) och därvid servat DIS-medlemmar med rådgivning.

Slutligen har ett mycket stort antal släktforskarfrågor per brev, fax, telefon och e-post besvarats av styrelsemedlemmarna och lokalombuden. Många förfrågningar kommer från Norge och USA.

Ekonomi

Resultat- och balansräkning bifogas verksamhetsberättelsen. Styrelsen föreslår att årets överskott 638,88 jämte föregående års balanserade vinstmedel 99 602,18 tillhoppa 100 241,06 balanseras i ny räkning.

Resultaträkning

Intäkter	verkl 2006	verkl 2005	budget 2007
Medlemsavgifter	152 850,00	153 560,00	152 600,00
Försäljning	39 174,60	54 292,00	31 200,00
Kommunbidrag	1 000,00	1 000,00	1 000,00
Landstingsbidrag	5 000,00	5 000,00	5 000,00
Summa intäkter	198 024,60	213 852,00	189 800,00
Kostnader			
Tidskriften	-69 756,00	-74 781,00	-56 000,00
Värmlandsrötter	-1 500,00	-1 125,00	-1 500,00
Kostnader, sålda varor	-42 321,50	-33 795,5	-21 000,00
Porto	-34 532,40	-15 881,27	-22 000,00
Möten	-5 503,50	-13 999,00	-5 700,00
Resor	-20 834,40	-14 021,50	-26 600,00
Förbrukningsmaterial	-14 897,45	-20 947,70	-15 000,00
Riksstämman	-21 055,00	-15 050,00	-16 200,00
Förtroendemannakonferens		-2 195,00	-1 500,00
Externa gåvor	-2 487,00	-200,00	
Försäkring	-1 500,00	-1 500,00	-1 500,00
Diverse kostnader	-815,00	-5 265,90	-6 000,00
Externa medl avgifter	-1 000,00	-1 000,00	-1 000,00
Riksförbundet	-7 847,00	-7 896,00	-10 100,00
Summa kostn	-224 049,25	-207 657,87	-184 100,00
Sluträkn Sundbybergsmötet	5 235,00		
Resultat före avskrivningar	-20 789,65	6 194,13	5 700,00
Avskrivningar	-3 386,00	-4 697,00	-3 400,00
Resultat efter avskrivningar	-24 175,65	1 497,13	2 300,00
Finansiella intäkter	9,13	2 403,46	
Finansiella kostnader	-2 194,60	-2 293,60	-2 300,00
Uplöst projektreserv	27 000,00		
Årets resultat	638,88	1 606,99	0,00

Balansräkning

Tillgångar		
Postgiro	145 007,14	124 238,11
Bank	1 470,76	1 061,63
Fordringar	5 294,80	2 581,40
Varulager	38 653,00	45 211,00
Inventarier	3 386,00	6 772,00
Sum tillgångar	193 811,70	179 864,14

Skulder och Eget kapital

Skulder	90 570,64	50 261,96
Reserv för projekt	3 000,00	30 000,00
Eget kapital		
Ingående eget kap	99 602,18	97 995,19
Årets resultat	638,88	1 606,99
Sum Eget kapital	100 241,06	99 602,18
Sum Skulder och Eget kapital	193 811,70	179 864,14

Inga ställda panter eller ansvarsförbindelser finns

VärmlandsAnor 2006:4 plus kuvert och inbetalningskort vägde enligt vår mening 100 g. Posten hävdar dock att försändelsen översteg 100 g varför vi blivit påförda 13 tkr högre portokostnader än normalt. Kvarvarande lager av jubileumsskriften Anor och Anekdoter har skrivits ned med 8 tkr till noll. Det stora underskottet, som främst uppstått genom dessa två extraordinära transaktioner, har täckts genom en upplösning av projektreserven med 27 tkr.

Av skulderna utgör 71 tkr förutbetalda medlemsavgifter för år 2007.

Slutord

Styrelsen tror mycket på den nya organisationsplanen och hoppas med hjälp av denna kunna engagera fler medlemmar att delta aktivt i olika projekt. Jämfört med föregående år är medlemsantalet i stort sett oförändrat.

Karlstad i februari 2007

Lars Gunnar Sander (ordf), Karl Gustav Lindgren (vice ordf), Gunnar Jonsson (sekreterare), Liv Hagberg (kassör), Arne Berg (ledamot), Peter Borg (ledamot), Rånald Engelbrekt (ledamot), Margaretha Modén (ledamot), Jens-Åke Nilsson (ledamot), Hans Olsson (ledamot)

Medlemsmötena brukar vara välbesökta. Här är det Sven-Åke Modin som pratar om soldatforskning. Foto Gunnar Jonsson.

Regementsmusikern Anders Takt, alias Andreas Barden

av Pelle Räf

Under flera år har jag i värm- och dalsländska kyrkoarkiv och hembygdspublicationer samlat uppgifter till en monografi om orglar och organister i Karlstads stift i äldre tider. Rätt snart stötte jag då på en person med det ovanliga efternamnet Barden. Första gången var i protokollet från Norra Rådas sockenstämma 13/9 1846, när ledamöterna diskuterade reparation av en orgel som stod på Uddeholms herrgård, och man "för orgelverkets bringande i ett för Kyrkan användbart skick" beslöt att anmoda "Herr A. Barden på Sunnemo" att undersöka verket och upprätta ett kostnadsförslag. Därefter dök denne märklige man upp här och var i mellersta Värmland, framförallt som ångbåtskapten men även som verkmästare och musikanter.

Frej Alsterlind har i Fryken och Hyn, en av hans böcker om Stora Kil, skissat Bardens biografi med huvudvikt på åren i Värmland. Jag försöker nu fullständiga den som ett exempel på att en begåvad och framåtsträvande västgötsk torpar-

pojke kunde klättra ett par pinnar på den sociala stegen i Värmland under 1800-talet.

Ursprung

I Flintås i Mölltorps annexförsamling väster om Karlsborg i Västergötland föddes 26/5 1808 en pojke som två dagar senare döptes till Andreas. Föräldrarna uppgavs vara torpare. Fadern hette Lars Persson och var själv torparson, född 17/2 1780 i moderförsamlingen Ransberg. Han avled 20/2 1847 i Sunnemo i Värmland enligt en anteckning i Mölltorps husförhörlängd 1838-47.

Moderns namn var Stina Nilsson. Hon föddes oäkta 15/4 1774 i Dammstugan i Mölltorp. Som fader angavs en dräng från Vådstena. Stina dog 2/5 1840 i Flintås, som låg en dryg kilometer öster om Mölltorps kyrka. Familjen bodde där inhytt hos församlingens klockare eller i en stuga i närheten. Detta skulle eventuellt kunna tas som ett indicium på att Anders och hans två bröder fick lyssna

till om inte instrumentalmusik så i varje fall psalmsång redan i unga år. Mölltorps kyrka försågs nämligen med orgel först 1857.

Skaraborgs regemente

Vad eller vilken som påverkade den ännu inte tretton år fyllda Anders Larsson att söka sig till "Spelet" vid Kungl Skaraborgs regemente, är okänt. I varje fall antogs han som "Hauboist", d v s oboespelare, 1/5 1821 vid Skånings kompani enligt regementets generalmönsterrulla daterad Axvall 13/7 1822. Han måste omgående kasta sitt patronymikon och försågs istället med efternamnet Takt, även stavat "Tackt" eller "Tact". Bland de unga musikerna vid regementet hittar man då t ex även en Paus och en Tapto samt trumslagarna "Reveille" och "Wirfwell", namn som avslöjar arten av bärarnas militära anställning.

I husförhørs- och flyttlängder får vi veta att Anders Takt i samband med enrolleringen 1821 flyttade från Mölltorp

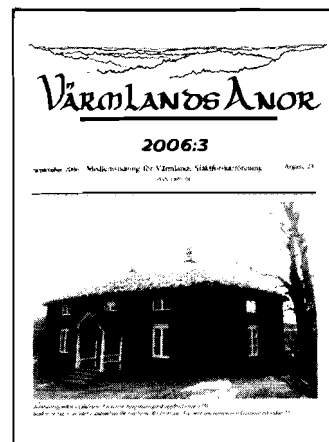
VärmlandsAnor söker ny layoutare

De senaste tio åren har Anette Carlsson på ett förtjänstfullt sätt svarat för layouten av tidningen. Nu tycker hon att hon har gjort sitt pass och vill avsluta sitt uppdrag under våren.

För att arbetet med framställningen av tidningen inte skall bli för betungande, har vi sedan många år delat på arbetsuppgifterna. Redaktören svarar för inleveranser av text och bild medan den layoutansvariga ombesörjer utformningen av sidorna samt kontakterna med tryckeriet.

Vi använder Adobe PageMaker som layoutprogram, men är på väg över till InDesign.

Är du intresserad vill vi gärna att du hör av dig till Anette Carlsson, tel 054/18 18 72 eller Åke Hörnqvist, tel 054/52 54 43 så kan vi närmare redogöra för arbetsuppgifterna.

till Skövde. Där bodde han sju år inhyses tillsammans med minst ett dussin andra musikanter vid Skaraborgarna. Detta överensstämmer delvis med vad Einar Bensow skriver i sin regementshistorik: "Längre fram [efter 1815?] synas musikövningarna ägt rum i Skövde i samband med befälsmötena och därefter på Axevalla hed."

Ledare för musikkåren var vid denna tid den tyske musikdirektören Karl Johan Schmidt, enligt en flyttlängd född ("Carl Johann") 17/3 1781 i Alsleben an der Saale. Denne lämnade dock i september 1827 regementet och flyttade från Skövde till Göteborg, där han avled i Kristine församling 27/2 1851. Han efterträddes som musikledare i Skövde av Karl Gustav Skarin (1784-1845), som tidigare i egenkap av regementstrumslagare och även han bosatt i staden sannolikt varit ansvarig för kårens övningar och därmed förmodligen också för de nyanställda blivande musikanternas första bekantskap med sina instrument och med musikens mysterier.

Den etablerade formella titeln "hautboist" behöver inte innebära, att Anders Takt först fick lära sig traktera en svårblåst oboe. Mer troligt är att man satte en klarinett i händerna och mellan läpparna på honom, ty enligt Bensow hade man år 1812 från Berlin importerat ett flertal nya musikinstrument till regementet, t ex tio klarinetter men inga oboer. I Bardens bouppteckning 1898 förekommer ingen oboe, utan där är en "Klanet" det enda träblåsinstrumentet.

I Västgötadals regementets historia nämner Arvid Noréen att ett stort övningsläger ägde rum sommaren 1822 på Ödskölts moar i Dalsland. En brödmönstringsrulla daterad "Ödskölts Moar" 17/6 1822 berättar att Takt deltog i detta läger med Skaraborgarna. Det är därför troligt att vår ton-åriga regementsmusiker också fick uppleva den historiska invigningen av Västgötadelen av Göta kanal 23-24/9 senare samma år. Ty i följe Bensow satt dessa dagar Skaraborgs och två andra regementens musikkårer och "musicerade skiftesvis" i en slup, som eskorterade Karl XIV Johans fartyg under kungens hela invigningsresa från Sjötorp till Vanäs, d v s från Vänern till Vättern.

I rullor från lägren på Axevalla hed 28/6 1825 och 3/9 1827 förekommer sedan musikanten Takt alltså som närva-

rande men transporterad till 2:e majorens kompani. Han tillägges "Rustmästares Namn, Heder och Världighet" 21/8 1829 enligt generalmönsterrullan följande år på "Héa". Då har han hösten 1828 tillsammans med gifta och ogifta kollegor flyttat från Skövde till Mariestad. Av okänd anledning begär och beviljas han avsked från Skaraborgs regemente 4/10 1833 och lämnar knappa två månader senare Mariestad för att bli värmlänning, närmast på Lunna (eller Lunden) i Hammarö. Här kyrkskrives han nu med efternamnet Barden. Var han fann — eller varför han försågs med — detta namn, må läsaren själv spekulera över.

Värmlands fältjägare

Som komplement till uppgifterna om Takt/Barden i två regementens rullor har hans egenhändiga meritförteckning daterad Karlstad 16/1 1836 utnyttjats. I detta dokument anger Barden att han antogs som rustmästare på stat vid Kungl Värmlands fältjägareregemente 26/4 1834, i regementets generalmönsterrulla med tillägget vid kaptener Gustaf Alexander Lilliehööks (1796-1863) af Fårdala kompani. Barden transporterades efter ett par år som sergent till regementets livkompani men uppgavs som permitterad i generalmönsterrullan upprättad på Trossnäs 12/6 1837. I följande rulla får vi veta att han erhöll avsked 3/4 1838.

Axel Kindbergs Anteckningar om Värmlands fältjägare innehåller få uppgifter om regementets musikkår. Möjligen kan Barden ha deltagit i dess uppvaktningar för Karl XIV Johan, då kungen passerade Karlstad under sina resor till och från Kristiania. I sin förträffliga bok Transporter på Klarälven återger Bengt Stjernlöf ett reportage i Wermlands Tidning 28/6 1837, vari skrevs att under den gångna midsommaraftonen hade man företagit en lustresa Karlstad - Forshaga t o r på den nybyggda "Cigarrbåten" Olof Trätälja. På däck spelade "Jägarmusikkorpsen" till dans. Högst eventuellt befann sig Barden då bland musikanterna under förutsättning att han tolv dagar efter generalmönstringen hunnit återvända till Värmland efter ett studieår i Stockholm.

Verkmästare

I en tryckt förteckning över elever vid Teknologiska institutet i Stockholm fr.o.m institutets startår 1827, finner man Anders

Barden inskriven 1836 titulerad fanjunkare vid Värmlands fältjägare. Året därpå utexaminerades han med gesällbrev inom "järn- och metallarbeten". Med detta brev som merit engagerades Barden hösten 1837 som befälhavare på den märkliga redan nämnda ångfärjan Olof Trätälja. År 1841 bosatte sig Barden på Tutemotorp i Sunnemo och bildade familj, sedan han fått anställning som verkmästare, "Mechanicus", vid Sunnemo gjuteri och mekaniska verkstad. Hans arbete där avbröts flera gånger av arbetsuppgifter med Olof Trätälja, men goda omdömen om vad han uträttade i Sunnemo saknas inte i Ingvar Anderssons Uddeholms historia:

"Den mekaniska verkstaden var rätt primitivt utrustad med 'tvenne skröpliga, hemmagjorda svarvar och en handdriven väggborrmaskin' ... Det var ändå inte fråga om ett obetydligt företag, så länge de skickliga verkmästarna Anders Barden och J.-H. Sunström arbetade där."

Verkstadens produkter var tämligen avancerade såsom "blåsmaskiner, konstgångar, tröskverk och hackelsemaskiner", framhåller Andersson i boken Sunnemo socken.

Efter tiden i Sunnemo utnyttjades Bardens kunskaper inom järn- och metallområdet, då man 1858 skulle förse loket Fryckstad med nya hjul, får vi veta av Svante Forsæus i dennes krönika Fryckstads Jernvägs Aktie Bolag 1848 - 1873.

Bostadsorter

Barden lämnar Sunnemo med familjen 1855 och förekommer sedan tillfälligt i Ransäters kyrkoarkiv som f d verkmästare och "Capitaine" för att därefter under drygt ett år vara bosatt i Karlstad. Titulerad ångbåtsägare flyttar Barden i december 1857 till Fryksta i Stora Kil. I "Kihln" bor han sedan en kort första period fram till 1859, då han beger sig av med familjen till Skäggeberg i Sunne, nu med titeln ångbåtskapten. På anmärkningsraden om honom i Sunnes husförhållningslängd 1861-65 är antecknat att han vid Kils häradsrätt 20/6 1862 blivit "fälld till ansvar för vållande till en [fenni]skas död." I nästa längd tituleras han f d ångbåtskapten, anges som avflyttad till Karlstad 8/12 1867, men förekommer året därpå med de sina som hyresgäst i Gunnarsbytorp och på Berga i Brunskogs socken fram till 1871. Då flyttar han på försommaren ånyo till Fryksta i Stora Kil, där han förblir till sin död 1898.

Olof Trätälja

Bengt Stjernlöf har på drygt femton sidor i *Transporter på Klarälven* skildrat det katamaranliknande skovelångfartyget Olof Trätäljas historia alltifrån koncipiering 1835 till dess sista(?) arbetsår som mudderverk omkring 1860. Sålunda får vi veta, att Uddeholmsbolagets förvaltare på Lunna fabriks i Hammarö, kaptenen Carl Fredrik Blix (1798-1867)¹, under en tidigare anställning vid Skaraborgs regemente lärt känna underofficeren Barden. Då denne studerade vid Teknologiska institutet 1837 kontaktades han och erbjöds bli kapten på det nybyggda fartyget. "Han kom till Skoghäll och övertog fartyget efter några dagars instruktion", sannolikt i september 1837. Inför seglingssäsongen 1838 gjorde man flera förbättringar av Olof Trätälja, som man skämtsamt kallade bli a "Host-Olle".

Olof Trätälja deltog 31/8 1838 vid invigningen av Karlstads pråmkanal, då den drog en pråm genom kanalen, berättar Stjernlöf. Jägarekorpens musikkår, d v s Bardens tidigare spelkamrater, konserterade på akterdäcket. På kvällen samlades sällskapet till en middag för 160

personer på Frimurarelogen.

Under en seglingssäsong på Olof Trätälja hade Barden en ersättning om 750 rdr, vilket inkluderade t ex arbetsledning vid vårutrustning och höstuppläggning. Efter säsongen 1838 reste Barden tillbaka till Stockholm för att under vintern fortsätta sina studier vid Teknologiska institutet. Han tog med sig Trätäljas ångmaskiner för reparation och vinterförvaring, allt enligt Stjernlöf. Denne återger på fyra sidor fartygets loggbok från 17/5 till 17/11 1838.

Barden återkom till seglingssäsongen 1839, men fick eller tog sedan avsked som kapten senast efter säsongen 1840 och flyttade alltså därefter till Sunnemo som verkställare. Men vintern 1842/43 engagerade man ånyo Barden för att bygga om Olof Trätälja till mudderverk. Han var ju "tekniskt bevandrad och den som hade mest kännedom om" fartyget, påpekar Stjernlöf. I juni 1843 kom Barden till Skoghäll med "Manufacturmästaren" Henrik Bergström (1808-1897) från Stjärnsfors.

Muddringen påbörjades i september 1843. Sannolikt var då Barden befälha-

vare på mudderverket. Stjernlöf berättar nämligen vidare om muddringsarbeten året därpå, att Barden och Bergström kom från Sunnemo respektive Stjärnsfors, och att muddringar företogs även 1845 och 1846, men nu utan Barden. I början av juni 1854 iordningsställdes mudderverket på nytt bli a av Barden.

Esaias Tegnér

Sommaren 1851 försågs ett nybyggt träskrov med ångpanna och maskin, tillverkade 1832, vilket blev den första ångbåten på Frykensjöarna. Även den var en hjulångare, och den döptes till Esaias Tegnér. Stjernlöf beskriver också detta detaljerat i sin bok, t ex att installationsarbetet leddes av "mekanikus Andreas Barden". En första provtur ägde rum i juli 1851. "Barden hade 2 rdr per dag under den tid båten byggdes och 150 rdr per månad under seglatsäsongen." En annons i NWT i början av september 1851 tillkännagav,

1. Blix fortsatte på den maritima banan inomskärs och avled som slussinspektör i Sjötorp, Lyrestads sn, i Västergötland.

ESAIAS TEGNÉR

Hjulångaren Esaias Tegnér lämnar Fryksta (Teckning av Ingvar Svensson i "Båtar på Fryken", 1979).

att "Ångfartyget Esaias Tegnér kommer i anseende till flyttning af en Ventil uti dess machin, icke att afgå ifrån Frykstad Söndagen d. 8 Sept."

Detta arbete utfördes rimligtvis av den verkstadskunnige Barden själv. Emellertid annonserades först i slutet av oktober, att det var "Kapten A. Barden" som förde fartyget. Hösten 1851 tycks ha varit mild, ty 10/12 meddelades i NWT, att ångfartygets sista tur Fryksta – Torsby med Barden som kapten skulle ske 11/12 med återresa 14/12, "hvarefter det ofördröjligen kommer att uppläggas." Emellertid skadades skovelhjulen av is under denna vinterresa, har Forsæus funnit i protokollet från den årliga bolagsstämman som hölls två månader senare.

Barden tycks ha tjänstgjort på Esaias Tegnér även 1852. I annonser 1853-1855 förekommer däremot som kapten på hjulångaren omväxlande Johan Fredrik Palmgren (född 1811) och Nils Petter Blomgren (1820-1858), båda östgötar gunås.

På en offentlig auktion 1856 köpte emellertid Barden Esaias Tegnér i kompanjonskap med brukspatronen Henrik Viktor Montgomery (1820-1905), frimurare liksom Barden. Ångaren lär ha kostat 2.900 rdr. Seglationen på Fryken fortsatte därefter först med Blomgren som kapten. Sedan denne blivit lokförare på Fryckstad, förde Barden själv fartyget fram till dess sista resa på Fryken 30/9 1861. Ett par dagar senare kunde man nämligen läsa följande notis i NWT:

"Wid ångfartyget Tegnér's ankomst till Frykstad, sistl. måndags eftermiddag, hände den olyckan att pannan gick sönder och det ur denna utrusande ångan och wattnet fyllde den inwid pannan belägna kabyssen (köket), hwarest en hustru sysselsatte med sig [Sic!] kokning. Den arma qwinnan, som war i hög groseß, blef alldeles skollad. Intagne af förskräckelse wågade ingen af de närwarande skynda till den olyckliges hjälp, förrän en behjertad man, (herr großhandl. Andersson från Götheborg),

hastade till och uppdrog henne på däck; och förtes qwinnan samma dag, under förfärliga plågor, till härwarande lazarett, der hon afled.

Därmed får vi förklaringen till att Barden enligt anmärkningen i Stora Kils husförhörlängd blivit fälld vid Kils häradsrätt 20/6 1862 för vållande av en människas död. I domstolens utslag denna dag §134 läses, att han bedrivit passagerartrafik på Fryken med det obesiktade ångfartyget Esaias Tegnér trots en bristfällig ångpanna, och därför ställts till "ansvar för vårdslöshet vid förandet af nämnde fartyg och derigenom föranledd olycka af människolif". Domen löd på böter om 150 rdr treskiftes eller 23 dagars fängelse vid vatten och bröd. I en förklaringskrift då målet var uppe till behandling första gången 14/11 1861 (§90: Bilaga H), berättar Barden att ex-

plosionen skedde, "under det linorna kastades i land för att fastgöra båten", när man tidigt på eftermiddagen 30/9 anlände till Fryksta från Sunne.

Den för mathållningen ombord anställda gravida hustrun hette Stina Svensdotter (1834-1861) och var från Gunnarsbyn i Kil. Enligt Bardens egenhändiga redogörelse hade hon befunnit sig i kabyssen intill ångpannan och översköljts av inströmmande vatten och ånga: "ehuru all möjlig wård genast å stället egnades henne och hon genom Chefens wid Frykstad benägna försorg å Bolagets transportmedel med största skyndsamhet fortskaffades till Carlstads Lazarett², hon likväl efter fyra timmars förlopp stilla afled i närvaro af hennes sörjande Man, Anders Larsson³, en piga från Tegnér, samt undertecknad.

I död- och begravningsboken anges dödsorsaken ha varit "Förbränning", men man frågar sig, om hon avled "stilla" enligt Barden, eller "under förfärliga plågor" enligt tidningsnotisen.

I förbigående nämner Barden i sin inlaga, att han visserligen inte avlagt någon examen för fartygs förande, men att han åren 1838 och 1839 fört Olof Trätälja, "äfvensom under år 1854 ett annat ångfartyg benämndt Brunsviken i Stockholm, hvilket fartyg gjort resor emellan Stallmästaregården och Jerfva".

I boken Båtar på Fryken tror inte Erling Ärlingsson, att Esaias Tegnér övergavs efter ångpanneexplosionen utan "säkert" blev lastpråm. Under alla förhållanden torde det inte ha varit någon idé för Barden att reparera ång-

Andreas Bardens frimurareuniform m/1797 och porträtt. Frimurarelogen i Karlstad

pannan för vidare färder på Frykensäarna, ty år 1861 började man trafikera dem med den propellerdrivna och snabbgående ångaren Anders Fryxell. Esaias Tegner blev en dålig affär, ”och far förlorade allt”, skrev Bardens dotter Anna i ett brev 1921 enligt Alsterlind.

Musikant

En annons i Carlstads Tidning lördagen den 23 juli 1836 ger intryck av att underofficeren Barden, då 28 år fyllda, tänkte satsa på en fortsatt karriär som musiker:

”Nästkommande Söndag, den 24 denes, ämnar undertecknad gifwa en Musikalisk Soirée med Dans. Inkomsten är bestämd till befrämjande af hans önskan, att i Hufvudstaden fortsätta sina musikaliska studier. Soiréen gifwes uti Frimurare-Salongen och börjas kl. 4 e. m. Biljetter a 32 sk. B:ko fås hos Konditor Stenström samt wid ingången. Carlstad den 21 Juli 1836. A. B a r d e n.”

Av perifert intresse synes vara, att Bardens biljettförsäljare, råd- och riksdagsmannen samt sockerbagaren Petter Stenström (1794-1875), var son till organisten och klockaren Jonas Stenström (ca 1757-1808) i Nysund. Dessutom att Barden och Stenström var frimurarebröder. Det bardiska evenemanget föranledde tyvärr ingen recension i stadens avisa, varför vi i princip inte ens vet vilket musikinstrument som trakterades av arrangören. Förhoppningsvis räckte intäkterna till hans resa till Stockholm, där han alltså inte, som annonsen lät påskina, skrev in sig som elev vid Kungl Musikaliska akademien utan vid Teknologiska institutet. Vad fick honom att ändra sina studieplaner? Tog han även musiklektioner i Stockholm, vilket antyds av Alsterlind?

Redan under sin studietid i huvudstaden kan Barden ha träffat sin blivande efterträdare som verkställare i Sunnemo, den musikaliske mjölnarsonen Jan Henrik Sunström (1820-1904) från ”Rottna Qvarn” i Sunne. Dennes biografi är skriven av Nils Lagerlöf i Sunnemo sockenmonografi men bygger på Sunströms egna anteckningar. Våren 1837 fick han arbete på Samuel Owens (1774-1854) verkstad i Stockholm, där han sysslade med ångbåtskonstruktioner samtidigt som han bevisade Teknologiska institutets söndags- och aftonskolor 1837 - 1839. I huvudstaden tog han också lektioner på fiol.

År 1841 begav Sunström sig hem till

Sunne och kom i kontakt med Lomjans-Guten Per Jönsson Lumiainen (1816-1875), ”vida berömd för sitt bländande violinspel och för sitt skapande av otaliga valser i wienerstil”, som Gunnar Turesson uttrycker det i tredje delen av Värmländska kulturtraditioner. Sunström och Lomjans-Guten vandrade till Kristiania 1842, där de lär ha fått spellektioner av självaste Ole Bull (1810-1880). Tre år senare återvände Sunström till Stockholm och var bl a under en tid inskriven vid Kungl Musikaliska akademien. Sedan han fått anställning vid Uddeholmsbolaget 1853, kunde det hända att han spelade klassisk musik tillsammans med bl a dåvarande sockenadjunkten Anders Gustaf Viotti (1831-1917) och bruksdjurläkaren Johan Ericsson (1829-1909) i Norra Råda. Det är alltså frestande anta att också Barden hörde till Sunströms spelkamrater, och att Barden på sin repertoar t o m hade låtar efter Lomjans-Guten. I bouppteckningen i Sunnemo efter Sunströms hustru Johanna Fryxells (1823-1876)⁴ död hittar man både en ”Fiol med Fodral” och ett ”Fortepiano”, värderade till 10 respektive 30 kr, att jämföra med en kviga å 30 kr.

I NWT:s sista juninummer 1858 annonserade Barden om att ”Bal på Wåhlberga anställes Söndagen den 4:de nästinstundande Juli.” Tyvärr meddelade han inget om vem eller vilka som skulle svara för musiken vid denna baluns. Men det är lätt att föreställa sig, att han själv ledde en liten ensemble förslagsvis bestående av spelmän från trakten eller av några fältjägarmusiker som tillfälligt vistades vid Vålberga hälsobrunn. Vålberga ligger vid Övre Frykens östra strand drygt tre kilometer nordnordväst om Lysviks kyrka, och Vålberga Brunn lär ha existerat 1783-1922 enligt en uppgift i boken Lysvik inför år 2000. År 1857 var ett nytt badhus uppfört där, får vi veta av Gunnar

Kvarnåsen i en kort artikel om brunnen i Värmländsk kultur.

Åren 1868-71 bodde Barden med sin familj i Brunskog. Under sin tid där kan han ha deltagit i det musikliv som kaptenen Karl Axel Nauclet (1790-1869) utvecklat på herrgården Berga, och varom Sigurd Hagegård samlat uppgifter i första delen av Brunskog – de gamle berättar. Varför flyttade Barden till Brunskog, förresten? Bidrog han på något sätt i bygandet av nordvästra stambanan genom socknen? I odalmannen Olof Olssons (1834-1923) i Finneback dagbok, publicerad i andra delen av nyss nämnda bokverk, läses från sommaren 1868: ”Ångfartyget kom upp åt Wermeln för järnbanans räkning.”

En av Alsterlinds böcker om Stora Kil har titeln Det glada tjugotalet, och i den omtalas Barden mot slutet av 1800-talet som en av flera spelmän i socknen. Under sammankomster med blåbandsföreningen Svea i Apertins skola medverkade vad Alsterlind benämner ”Fryksta strängkvartett” och tillägger: ”I denna ingick förvisso Anders Barden.” I Bygata och kyrkväg återger samme författare barndomsminnen av en Andrea Nilsson (1877-1970) i Fryksta, t ex:

”Livet i Fryksta i slutet på förra seklet var nu inte bara arbete. Det fanns gott om ungdomar som sökte sig till varann och roade sig under enkla förhållanden. Sjökapten Anders Barden spelade fiol och det var mycket uppskattat. Andreas far Anders Nilsen skaffade sig fiol och gick till Barden och lärde sig spela.”

Därmed bekräftas vad vi redan mer eller mindre tagit för givet: Att violi var Bardens huvudinstrument efter åren som regementsmusiker. Men enligt Alsterlind spelade han ”hjälpigt” andra instrument och var skickligast på valthorn. Ett dylikt kan inbegripas i posten ”Messings Instrument” i hans bouppteckning.

2. Med (extra-)tåg Fryksta - Lyckan och sedan båt nerför Klaran? ”Chefen wid Frykstad” avsåg sannolikt järnvägsbolagets förvaltare Bengt Magnus Ullman (1806-1882), på plats i Fryksta fr o m 1858 enligt Forsæus.

3. Stina Svendsdotters man hette emellertid Anders Eriksson (1829-1907). Han gifte om sig två år senare och förekom därefter som hemmansägare i Gunnita.

4. Tilläggs bör att Johannas far, den alkoholiserade ministern Johan Fryxell (1791-1874), i sin ungdom var ”en högt uppburen sångare och violoncellist” (Herdaminnet). Detta besannas delvis i hans bouppteckning som registrerar en borttestamenterad cello, värderad till 20 kr.

5. Varken Stockholms stadsmuseum eller Sjöhistoriska muséet i Stockholm har kunnat belägga existensen av ett ångfartyg Brunnsviken år 1854. Bland sjöfartsannonser i Stockholms Dagblad den sommaren finner man istället att ”Ångslupen Haga” gick ca 8 turer/dag mellan Stallmästaregården och Järva på Brunnsviken, dock utan uppgift om befälhavare.

Bland Bardens aktiviteter som musiker torde vi kunna räkna hans i inledningen nämnda undersökning hösten 1846 av Uddeholms herrgårdssorgel på uppdrag av Norra Råda församling. Till sockenstämma 4/10 lät han skriftligen meddela "att kostnaden för det på Uddeholm befintliga Orgelverks reparation och uppsättning i Råda kyrka icke kommer att öfverstiga Tre hundra Rd. Banco."

Men den f d regementsmusikern var förmodligen inte helt kompetent att bedöma vad en upprustning av en troligen minst fyrtio år gammal orgel kunde kosta. Församlingen antog två år senare orgelbyggaren och orgelnisten Erik Adolf Setterqvists (1809-1885) i Hallsberg ej jämförbara ombyggnadsförslag om 770 rdr.

Tidigare har omtalats att Barden tillfälligt flyttade till Karlstad i december 1867. En anledning därtill kan ha varit att han anlätades för att laga bälgarna i vad som återstod av domkyrkans orgelverk efter den stora brandkatastrofen sommaren 1865. Före branden lär det ha funnits sex bälgar till verket, och för arbetet fick Barden 15 rdr enligt domkyrkoräkenskaperna 1868.

Frimurare

Andreas Barden recipierade i Karlstad redan 1834 (tidigast under våren?) vid 26 års ålder i S:t Johanneslogen Sanctus Carolus av Frimurareorden. Detta sålunda efter att kring årsskiftet 1833/34 ha flyttat från Mariestad till Lunna på Hammarön utanför Karlstad och sannolikt efter att 26/4 1834 ha antagits som

underofficer vid Värmlands fältjägare. Han förekommer sedan i tryckta frimurarematriklar, t ex 1835 titulerad "Rustmästare" samt i den från 1843 och minst t o m 1862 som "Mekanikus". I en monter i Frimurarelogens i Karlstad museum hänger en frimurareuniform modell 1797, som enligt vänligt meddelande från Bardens nutida ordensbroder Karl Axel Hjerdt är "logens enda! kompletta frimurareuniform en gång tillhörig en sannolikt ung Barden." Vidare att Bardens sista besök i logen är noterat så sent som 29/4 1895.

Familj

Hjerdt har likaledes upplyst författaren, att Barden på äldre da'r omtalades som "den gamle i Fryksta". Där bosatte han sig ju med familjen 1871. I Alsterlinds summariska Barden-biografi informeras vi om att han på en tomt i Fryksta byggde "en liten stuga av överbyggnaden till en båt." Då bouppteckning hölls efter Bardens död 1898 värderades huset till 75 kr och beskrevs som ett "Boningshus uppförd af Bräder med fölning af Spån på Ofrigrund på Lökene egor". Det revs omkring 1920, men ännu 1949 benämndes lägenheten Bardenslund i en ortnamnsuppteckning. I detta sammanhang förefaller det lämpligt att citera vad Forsæus skriver om auktionen 1872 av Frykstadbanans inventarier, bland vilka fanns "Kungavagnen", d v s den uppiffade lastvagn i vilken Oscar I åkte, då han 13/9 1850 invigde banan:

"Kaptén Barden kunde inte avhålla sig nöjet att bli ägare till den och fick betala 2 rdr för detta. Av allt att döma stannade

vagnen kvar i Frykstad för en tidningsnotis från 1890-talet upplyste om att vagnen fortfarande fanns där, dock i skröpligt skick."

Barden gifte sig i Kristinehamn 23/6 1842 med mamsellen Karolina Lundgren, född 21/11 1818 i Hova. Hon var dotter till fänriken Karl Lundgren (född 1790), som i sin tur var son till kommissionslantmätaren Karl Lundgren (1763-1810) i Hova. Komministern Per Lundgren (1728-1769) i Finnerödja var lantmätarens far. Karolina Barden född Lundgren avled i Stora Kil 26/3 1901.

Makarna Barden välsignades med två barn, Axel Leonard och Anna Matilda. Axel Leonard Barden föddes 19/6 1844 i Sunnemo. Efter några år vid Karlstads läroverk 1856-1858, följde han sin far i kölvattnet, ty enligt Sunnes död- och begravningsbok avled han som sjöman på Serafimerlasarettet i Stockholm 6/8 1867. Som dödsorsak angavs "magkräfta".

Anna Barden var född 20/12 1847, ävenledes i Sunnemo. Hon dog ogift på Lilla Våxnäs i Karlstad 24/11 1926 titulerad "f.d. bokförelserka". Alsterlind vet att hon var "litterärt intresserad och skrev dikter i tidens smak, till exempel efter unionsupplösningen till svenska flaggan och efter F-båtsinsamlingen till svenska män. Vid moderns gravsättning i familjegraven ... läste hon en dikt hon skrivit".

Avslutning

Den f d ångbåtsbefälhavaren m m Anders Barden avled den 30 januari 1898, skripen på Västra Tollestad i Stora Kil. Bouppteckning efter honom hölls två månader senare. Inventariesumman slutade på 264:10 kr, och dödsboet hade inga skulder. Under rubriken "Möbler" hittar man av musikintresse: "1 Piano gammalt", samt under "Diverse": "Messings Instrument", "1 Klanet" och "1 Wiol", värderade till 3, 10, 2, och 4 kr respektive.

Familjen Bardens gravsten på Stora Kils kyrkogård vårdas av kyrkorådet enligt en inskription på stenen. Anledningen därtill är med största sannolikhet följande passus i dottern Anna Bardens mycket detaljerade testamente, daterat Karlstad 28/2 1922:

"För framtida skötsel af min halfva grafplats på Kils Kyrkogård vill jag betala ett förallt – kanske för hela grafplatsen – till Kyrkorådet eller de som hafva hand om grafplatsernas vårdande. En liten sten torde få angifva detta, eller det blir

En stor syrenbuske invd en liten åkerholme en dryg kilometer öster om Mölltorps kyrka längs den delvis uppodlade gamla vägen mot Karlsborg är nästan det enda som återstår av bostället Flintås, Andreas Bardens födelsehem. Foto P Räf, 2006.

inhugget på grafstenen.”

Icke förty har gravplatsen nu återtagits av kyrkogårdsförvaltningen, sedan man under två år sökt anhöriga till graven och ingen hört av sig.

Till invigningen 24/6 1948 av Stora Kils hembygdsgård vid Runnevål skrev den på Mon i Kil uppvuxne professorn Helge Kjellin (1885-1984) en dikt Minnen från min barndom, som året därpå publicerades i hembygdsföreningens skrift Vandringar i hembygden. De sista raderna i dikten lyder:

”Lycksaliga tid från min barndom och Mon,
och ännu jag hör, hur från höjden vid Fryksta
tonar inom mig i solnedgångskvällen
den gamles fiolspel, hur sjökaptens Barden,
vithårig, vänlig, med mig vid sin sida
satt under trädet och spelade varligt
sitt tack och sin längtan och såg över Fryken:-
’Ack Värmland, du sköna, du härliga land!’”

Litteratur etc:

- Alsterlind, F., *Bygata och kyrkväg*. Kil 1976.
Alsterlind, F., *Fryken och Hyn*. Kil 1978.
Alsterlind, F., *Det glada tjugotalet*. Kil 1979.
Andersson, I., *Järnindustrien i Sunnemo under tvåhundraårtio år. — I: Sunnemo socken*. Red.: N. Lagerlöf ... Sunnemo 1953, s. 159-194.
Andersson, I., *Uddeholms historia*. Stockholm 1960.
Arméns pensionskassas meritband 110, s. 701-702 (Mikrofiche å Krigsarkivet, Stockholm).
Bensow, E., *Kungl. Skaraborgs regementes historia*. 3. Skövde 1956.
Bromander, C.V., *S:t Joh:s logen Sanctus Carolus i Karlstad 1806-1906*. Karlstad 1906.
Karlstads Tidning 1836:nr 30(23/7).
Domkyrkans i Karlstad arkiv FI:10 (räkenskaper 1867-99), Värmlandsarkiv, Karlstad.
Edestam, A., *Karlstads stifts herdaminne ... 2*. Karlstad 1965.
Ekstrand, V., *Svenska landtmätare 1628-1900*. Ume & Uppsala 1896-1903.
Eriksson, A., *Frimurarehuset i Karlstad*. Karlstad 1995.
Forsæus, S., *Frykstads jernvägs aktie bolag 1848-1873*. Fryksta 1998.
Gula kartan 8E:63(Mölltorp). Gävle 1987.
Hagegård, S., *Musiktraditioner i Brunskog. — I: Brunskog*. De gamle berättar. [1.] Edane 1975, s. 136-145.
Hellgren, B., *Svensk biografisk veterinär-matrikel*. 1. Skara 1999.
Hjerdt, Karl Axel, ”snigelbrev” till förf 15/7 2006.
Indebetou, G., & Hylander, E., *Svenska teknologföreningen 1861-1936*. 1-2. Bihang: Förteckning över personer utexaminerade från Teknologiska institutet och Tekniska högskolan 1827-1935. Stockholm 1937.

Halmstad 2007

Tema

Gränslandet - en värld som skapar många spännande berättelser

SLÄKTFORSKARDAGAR HALMSTAD 24-26 AUGUSTI 2007

- Karlstads RR & MAG AIIa:71(29/11 1926): Anna Bardens testamente 28/2 1922, Värmlandsarkiv.
Kils häradsrätt Ala:110 & 111(1861 & 1862), Värmlandsarkiv.
Kindberg, A., *Anteckningar om Värmlands fältjägare*. 2. Stockholm 1919.
Kjellin, H., *Minnen från min barndom. — I: Vandringar i hembygden*. Utg. av Stora Kils hembygdsförening. [2.] Kil 1949, s. 13-15.
Kvarnåsen, G., *Vålberga brunn. — Värmländsk kultur 16*, 1995(2), s. 20-21.
Lagerlöf, N., *Människor och händelser. — I: Sunnemo socken*. Sunnemo 1953, s. 515-565.
Lysvik inför år 2000. Utg. av Lysviks hembygdsförening ... Lysvik 1999.
Matrikel uppå frimurare-logerna uti Karlstad ... Karlstad 1835 etc (Exemplar å Karlstads stadsbibliotek).
Noréén, A., *Anteckningar om Kungl. Hallands regemente (f.d. Västgötadals) åren 1625-1910*. Stockholm 1911.
Nya Wermlands-Tidningen bl a 1851:nr 36, 44 & 50(3/9, 29/10 & 10/12), 1858:nr 51(30/6) & 1861:nr 78(2/10).
Nygren, C.E., *Biografiska anteckningar öfver lärjungar intagna vid Karlstads högre allm. läroverk åren 1850-63*. Göteborg 1913.
Olsson, O., *Olof Olssons i Finneback dagbok. — I: Brunskog*. De gamle berättar. 2. Edane 1989, s. 6-147.

- Räf, P., *Organister och orglar i Skara stift t o m 1857*. Skara 2002.
Skaraborgs regementes generalmönster- etc rullor 1822, 1825, 1827, 1830 & 1834 (Mikrofilm å Stifts- och landsbiblioteket, Skara).
Stjernlöf, B., *Transporter på Klarälven*. Hammarö 2005.
Stockholms Dagblad 1854:nr 119, 143 & 173(24/5, 23/6 & 29/7).
Stora Kils församlings kyrkogårdsförvaltning i e-brev till förf 9/8 2006.
Sveriges dödbok 1947-2003 (Databas tillgänglig t ex å Göteborgs landsarkiv).
Turesson, G., *Värmländska kulturtraditioner*. 3. Stockholm 1964.
Värmlands fältjägarregementes generalmönsterrullor 1834, 1835, 1837 & 1838 (Mikrofiche å Värmlandsarkiv).
Årlingsson, E., *Båtar på Fryken*. Sunne 1979.
Vidare berörda församlingars kyrkoarkiv och bouppteckningar i respektive häradsrättsarkiv el dyl (tillgängliga oftast på mikromedia å Värmlandsarkiv, Stifts- och landsbiblioteket i Skara samt Göteborgs landsarkiv), samt författarens publicerade manuskript ”*Orglar och organister i Karlstads stift t o m 1869*”.

En gravvård vid Dalby kyrka

av Anneli Johannesson

Slumpen gjorde att jag hittade en ovanligt påtaglig källa i min släktforskning, ett gravkors i smide. Det ledde till lite extra efterforskningar kring personerna det är rest över.

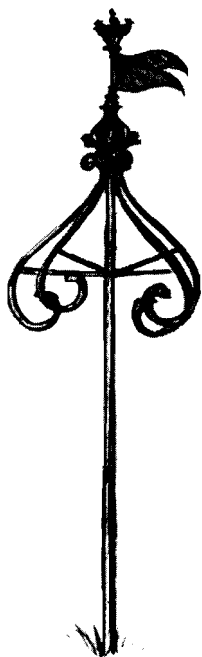
I Lars Bäckvalls bok "Om övre Klarälvdalen i gångna tider" (s 61) läste jag hans beskrivning av ett smideskors på Dalby kyrkogård:

"Vid rottryckningen av korsen, kvarlämnades en vacker vård av smidesjärn, helt olika de andra förfärdigade av den skicklige järn-och metallarbetaren, klockaren Jan Thyberg och rest på hans och hans hustrus grav. ... Denne Thyberg var ett syskonbarn till Anna Maria Lenngren."

Johan (Jan) Thyberg, det namnet kände jag igen, men det där med syskonbarn stämde inte, det visste jag.

1982 ritade jag av korset och skrev av texterna som finns på båda sidor av vimpeln. Korset var i bra skick då, men nu när jag fotograferade det 2006 var det rostigt och i mycket dåligt skick.

Andra järnkors som jag tittat på är of-

tast välgjorda men med svåräst text och det kan nog bero på att de som smidde korsen var bra på smide men inte vana vid att skriva. På det här korset är framförallt versen mycket prydligt skriven. Det låter rimligt att det var en klockare, som var van att skriva, som gjorde korset. Det är alltså rest över min mormors morfars farmors far och mor, och deras dotter. Genom att pussla ihop en rad olika källor har jag fått veta en del om vilka personerna var - men också hittat massor av nya frågor.

Texten på vimpeln

Vimpelns framsida

*Johannes Laur. Thyberg
Född i Kyrkebohl 1742 den 24 April
Klockare 1777 den 31 Augustij
Död den 4 Decem: 1834
II Jesu Syr. Bok Cap 51 V: 2. 3. 4: 5
Daniels Bok 12 Cap: V. 13
2 Maccabers 6 Cap: V:27*

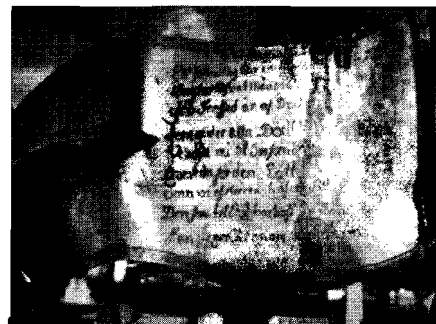
*Caijsa Hindriksdr Född 1740 i Höljös
Död den 9 Sept: 1831
Tobie Bok 3 Cap: V. 6*

En liten Mines Vård på denne KyrkeGård.

Löst inristat i övre högra hörnet:
*Dottren Sara Marja Lagerquist
Född År 1770
Död År 1859
89 År*

Runt vimpelns kant finns en zigzagbård och det finns också en svårtydd signatur.

2 Maccabers står för den andra av Mackabeer-böckerna, den hör liksom Tobie bok och Jesus Syraks bok till de gammaltestamentliga apokryferna. Daniels bok finns i den nuvarande bibeln och versen lyder: "Men gå du åstad mot ändens tid; sedan du har vilat, skall du uppstå till din del, vid dagarnas ände."

På vimpelns baksida:

*Ett Johnelag här under Vilar
Som har Lefvat Många Åhr.
Nu Treffad är af Dödens Pilar
Som giver alla Dödlit Sår.
Vi nöjda nu til Grafven Gått
Ävenledes för den Lott
Som vi af Herren hafver Fått
Den som til Gud har haft sin Bön
Han Seger Kronan får til Lön.*

Funderingar

– Har Johan Thyberg själv tillverkat korset? Ja det verkar så. Förutom att Bäckvall skriver att det var så finns det i bouppteckningen upptaget en smedja, en "klensmedsbälg i godt stånd" och ett smedjestäd med flera verktyg. Det kan också vara han som ristat in dikten.

– Vem skrev dikten? Johan Thyberg var kusin med Anna Maria Lenngren och han bodde en tid i hennes föräldrahem i Uppsala. Där var det vanligt att man skrev och deklamerade egna dikter. Kanske har

han skrivit versen själv?

– Varför ligger dottern Sara Maria begravd tillsammans med sina föräldrar? Hon gifte sig med prästen Anders Lagerqvist. Han var 24 år äldre än henne och dog 1825, 79 år gammal. Hon levde ytterligare 34 år därefter. Begravdes prästen kanske inuti kyrkan eller var det bara enklare att lägga henne i föräldrarnas grav? Kanske ville hon själv ha det så?

Om personerna

Johan Thyberg

Johans far hette Lars Thyberg, prästson från Ekshärad född 1702, och komminister i Dalby från 1742 till 1773 då han avstattes. Det var enligt Edestam hans ”benägenhet för spritmissbruk som bragde honom i misär”. Redan 1751 började problemen dyka upp. 1756 får han sträng och allvarsam varning av prosten att ”taga sig till vara för ämbetsförseelser och dryckenskap”. Johan Thyberg var då 15 år, han hade en äldre bror och tre yngre syskon, varav det yngsta var 6 år och modern var dessutom gravid i sjätte månaden.

Modern Christina Catharina Florin var född 1718 i Ransäter. Hon verkar ha levt ett hårt liv trots att hon var född prästdotter och sedan blev prästfru. Hon blev moderlös vid 12 års ålder då hennes mor dog i barnsäng. Hon var äldsta barnet och hade sju yngre syskon som hon antagligen fick ta hand om. Men hennes far lär vara förebild till den runde och gode prosten i Anna-Maria Lenngrens dikt ”Den glada Festen”, så livet i prästgården kanske ändå var ganska glatt. Hon gifte sig när hon var ungefär 20 år med den 16 år äldre Lars Thyberg som söp och misskötte sig. Lars och Stina-Cajsa var halvkusiner eftersom hans mor och hennes far hade samma mor men inte samma far. De fick nio barn mellan 1740 och 1762. Alla överlevde utom de två sista: Zacharias som föddes 1759 dog när han var fyra månader gammal och en dödfödd flicka föddes 1762.

Johans farbror Sven Thyberg, som var adjunkt i Ny socken, kom 1761 till Dalby med uppdrag att försöka medla mellan sin bror och medhjälparen Berglöf. Han skrev: ”Vid ankomsten fann jag min broder, hans hustru och 7 st barn i så uselt tillstånd, att jag det med blodiga tårar icke nog begråta och med en alltför vidlöftig penna ej beskriva kan, utan går det med hjärtinnerlig bön till Gud om nådig hjälp och bistånd i tysthet förbi.” (Edestam)

I husförhörslängden 1757-66 finns en

anteckning att barnen Petter, Johan, Lisa och Anna Maria finns i Uppsala. De kan därmed ha åkt tidigast efter farbroderns besök 1761 och senast 1766. Kvar i prästgården Lillbergsgården fanns Lars och Stina-Cajsa med de tre yngsta barnen Sven, Britta Stina och Elsa Cajsa.

Lars Thyberg åtalades 1770 för sina ämbetsförseelser, dömdes 1772, överklagade, osv. Domkapitlet ålades att finna någon utväg till hans underhåll och 1776 föreslog man att familjen skulle tas in på Karlstads hospital, men det blev avslaget ”emedan Lars Thyberg och hans hustru icke kan räknas till dem som enligt instruktion borde ges vård på hospital. ... Slutligen blev han omhändertagen av sin svåger akademiadjunkten Magnus Malmstedt i Uppsala.” Lars och hans hustru dog i Uppsala, 1780 resp. 1783.

1776 när föräldrarna slutligen flyttade till Uppsala var barnen vuxna och hade redan tidigare tagits om hand av sin moder och morbror i Uppsala, möjligen utom yngsta dottern Elsa Cajsa som finns upptagen tillsammans med föräldrarna i husförhörslängden 1778 i Uppsala.

Vad hände till slut med syskonen?

- Peter, född 1740 – dog 1787, 47 år, i Uppsala som ”försvarskarl”.
- Johan, född 1742 – blev klockare och smed i Dalby. Han dog 1834, 92 år.
- Elisabeth Catharina (Lisa), född 1746 – dog i Uppsala 1834, 88 år (gift med sin kusin konsistorieamanuensen Johan Magnus Malmstedt, Anna Maria Lenngrens bror).
- Anna Maria, född 1748 – ”uppges blivit gift i Göteborg”.
- Britta Christina, född 1750 – ?
- Elsa Cajsa, född 1753 – ?
- Sven, född 1757 – ”studerade lagfarenhet i Uppsala 1773 men blev bonde i Älvdalen” (Klarälvdalen?).

Sammantaget kan man utan att överdriva säga att Johan Thyberg och hans syskon inte verkar ha haft en särskilt lycklig barndom, men hans vidare liv verkar ha blivit bättre. Han gifte sig, möjligen mot föräldrarnas vilja och därmed troligen av kärlek, med en finskättad piga och levde ett långt liv, mer om detta nedan.

En utviking om mostern och morbrodern i Uppsala

Moderns ett år yngre syster Märta gifte sig med Magnus Brynolph Malmstedt, en universitetslärare som senare blev professor i Uppsala. De blev föräldrar till fem

barn födda 1749-60, däribland Anna Maria Lenngren. Hos familjen Malmstedt tog man ofta hand om värmländska studenter och det verkar ha varit ett verkligt gästfritt och trevligt hem. Däremot var det tidvis fattigt eftersom Magnus Malmstedt var avstängd från arbetet som lärare en tid på grund av att han hade obekväma religiösa idéer. Han tycks ha varit en stridbar person eftersom han också var avstängd ett par år från att vara kurator vid Värmlands nation. Detta berodde på att han försvarade de yngre studenterna mot att bli utnyttjade av de äldre.

Anna Maria Lenngren

Cajsa Henriksdotter Siekinen

Cajsa (Karin) var född i Höljes och hade en helt finskättad far och en svensk mor. Fadern hette Henrik Danielsson Siekinen, född i Trysil 1699. Om honom skriver Bäckvall att han satte sin yxa i en stock och skickade iväg den på älven. Där stocken stannade skulle han bosätta sig. Den flöt i land på Heden i Höljes så dit flyttade han. Där träffade han Sigrd Jonsdotter, född 1702 i Höljes, som blev Cajsas mor. Cajsa föddes 1740 som det fjärde barnet av sex kända.

Cajsa arbetade som piga i nuvarande Syssebäck, först i Slättné, troligtvis hos en morbror (hfl 1751-56), och sedan i Lillbergsgården hos prästfamiljen (hfl 1757-66).

Om man antar att barnen Thyberg åkte till Uppsala 1761 så var de 21, 19, 15 och 13 år, men Cajsa var 21 och kanske behövde prästbarnen ha en piga med sig till hjälp när de reste. Eller följde Cajsa trots allt med som Johans godkända fästmö, bonddotter?

Johan och Cajsa gifter sig

Man kan misstänka att Lars Thyberg motsatte sig att sonen gifte sig med en piga som var av finnsläkt. Jag letade länge för att hitta när de hade gift sig för prästens

son borde ju finnas i vigsellängden. De fanns inte i Dalbys vigselbok, men längre fram i husförhörslängderna såg jag att äldste sonen var född i Uppsala. I Heliga Trefaldighets församling i Uppsala hittade jag då både Johan och hans syskon hos familjen Malmstedt, överstruket och kladdigt, men dock, och en anteckning där det såg ut att stå att Johan och Catharina Dahlén(!) gift sig i Stockholm.

Cajsa Henriksdotter hade alltså bott en tid i Uppsala och under den tiden förvandlats till Catharina Dahlén! Hon verkar ha gjort en "total make-over". Det måste ha varit en kulturrock att hamna i de "fina salongerna" i det akademiska Uppsala. I hushållet där fanns också Märta Dahlin f 1676, Magnus Malmstedts mamma, som kan ha varit inblandad i detta eftersom det är närmast hennes namn hon tagit. Märta var folkskollärlarinna och soldathustru från Högsäter och försörjde sin sjuklige man och de två barnen först i Högsäter och sedan i Karlstad. På äldre dar bodde hon hos sin son i Uppsala. Kanske tog hon hand om pigan från Värmland och förvandlade henne till en stadsfröken?

Den som letar igenom vigselböckerna för sex församlingar i centrala Stockholm hittar till slut vad hon söker! Johan och "Catharina Dahlén" gifte sig 7/7 1765 i Maria församling i Stockholm. Lysning hade ordnats genom Philosophie Magister Herr Magnus Becklund (Magnus Malmstedts sväger som bodde i Stockholm), och han var också vittne tillsammans med Contrefaiteuren Herr Paul Dahlman. Cajsa hade attest från Dalby daterad 26 januari 1765 och Johans attest var från 1 april samma år. Var det de datum de åkt hemifrån eller var attesten utfärdad senare för giftermålet? Kanske rymde de, med lite hjälp av morbrodern, till Stockholm för att gifta sig? Kanske var till och med hela Uppsalaflytten till för just detta?

Johan kallas vid vigseln för "Amanuens vid ekonomie tidning". Amanuens låter fint men kan stå för skrivbiträde. Vid sonens födelse kallades han något liknande men svårtytt "Amanuensi — academ", kan någon tolka vad det står? Det betyder ändå att han försörjde sig

själv och sin lilla familj, men kanske också de yngre syskonen, under tiden i Uppsala, att han troligen studerat där, och att de måste ha bott där en längre tid.

När planerades bröllopet? Var det på tal redan innan Uppsalaresan eller slog kärleken till först i Uppsala? Rent fysiskt lär det ha hänt något i april 1765 eftersom äldste sonen föds 27/1 1766 i Heliga Trefaldighets församling i Uppsala, sex månader efter bröllopet. Nästa barn som föds 1768 är enligt husförhörslängderna fött i Gunneby, så då har de alltså flyttat tillbaka.

1772 bodde de i alltså åter igen i Lillbergsgården hos Johans föräldrar, med ytterligare ett barn (Sara Maria) fött 1770. Samtliga är strukna men finns igen längre ner på sidan och då finns ett barn fött 1774 med också. Där emellan har de alltså flyttat till eget hus/hushåll. Där står också att de sedan flyttat till Gunneby (ett hemman några kilometer söderut). 1774 är det antecknat att Lars och Stina Cajsa slutligen flyttat till Uppsala. 1777 blev Johan klockare.

Nästa gång Johan och Cajsa träffas på, i hfl 1784-94, bor de i Holmberga som ligger strax norr om Vingäng på västra sidan älven, och där har också de två sista barnen fötts. Johan och Cajsa fick sex barn; Johan Magnus 1766, Anna Martha 1768, Sara Maria 1770, Stina Cajsa 1774, Bengt Gustaf 1777 och Lars 1779.

De bor kvar på torpet till sin död, hos sonen Johan Magnus som också blev klockare. Johan blev 92 år och Cajsa 91 år. Bouppteckningen visar att de hade det förhållandevis bra ställt. Intressant är också att han utöver kanske förväntade böcker som t ex "Nya Testamentet apokryfiska böcker" och "Latins Gramatica", dessutom hade Fernows Wermlands beskrifning" och "Philip August Kärlek Historia"! – Kan den sistnämnda vara en roman? Jag har sökt på nätet utan resultat – någon som vet?

Dottern Sara Maria

Sara Maria föddes 1770 i Gunneby som Johans och Cajsas tredje barn av totalt sex. Man skulle kunna tro att hon var ogift eftersom hon begravdes med föräldrarna,

men så var det inte.

I hfl 1784-94 hittar man Sara Maria hemma hos föräldrarna i Holmberga och Anders Lagerqvist som adjunkt boende hos prästen Chenon i Lillbergsgården. 1794 gifte de sig och de fick åtta barn mellan 1795 och 1814. De bodde först i Långav och flyttade sedan till Lillbergsgården någon gång mellan 1807 och 1811, vilket man kan se av barnens födelseort.

Familjen finns med i Gottlunds dagbok från år 1821 (texten säger kanske mest om Gottlunds syn på skillnader mellan folk och folk): "*Hans (prästen Anders Lagerqvists) fru var både till det yttre och det inre en riktig bondgumma, men då man för dessa bär en slags aktning, ty de äro sitt ständs prydnad, så går detta helt och hållet förlorat, då man ser en pastorska, som ej kan göra annat anspråk än en bondhustru.*"

Hennes man Anders Lagerqvist får följande omdöme: "*Han var en liten, smal och spinkig man, redan över de 70 åren, och hade varit i socknen präst 37 år.*" Därefter följer en hel del klander för att han arbetat på ett som han själv tyckte bra sätt med att försvenska finnarna.

Barnen nämns också (äldste sonen Jan, Präst-Jan, är min mormors morfars far): "*Barnen voro många, flickor och pojkar, alla hyggliga och utmärkt vackra, men hade förmodligen sin mor att tacka för att de blivit uppfostrade alla i ett stånd, som ej var deras. Dock, det är bättre att bli dugliga bönder och torpare än odugliga dagdrivare och herremän. Pastorskan ävensom husets döttrar gingo alla med fårskinnspälsarna på sig i rummen, dit de buro ved och gjorde andra tjänstefolkens syslor. Även var det omöjligt att skilja prästmamsellerna från pigorna på annat än syskontycket och något finare och ädlare anletsdrag, i synnerhet de vackra listiga ögonen.*"

Gottlund visste inte att prästen var en bondson från Väse, medan "pastorskan" härstammade till hälften från en vittförgrenad präst- och "herremans"-släkt och till minst en fjärdedel från finnarna, som han annars värderade så högt.

Anders Lagerqvist dog 1825, 79 år

Ordföranden har ordet

I Danmark, Norge och Estland läggs kyrkböckerna ut på Internet och är fritt tillgängliga för envar utan några som helst avgifter. Men i Sverige har vi Genline och får betala en bra slant för att få tillgång till motsvarande material över nätet. Nu har emellertid SVAR tagit upp konkurrensen med Genline och med mormonernas hjälp lägger man ut kyrkböckerna i rask takt på motsvarande sätt. Det här tycks ha upprört en och annan inom släktforskarrörelsen vilket jag inte riktigt förstår. Mormonerna gör det här helt gratis varför de därmed sammanhängande kostnaderna ej drabbar de svenska skattebetalarna. Genlines monopol bryts vilket på sikt bör betyda priskonkurrens och lägre kostnader för släktforskarna. Ändå är det här helt galet! Borta i Uthas öken kör nämligen mormonerna på i samma gamla hjulspår utan att till synes ha förstått att tekniken sprungit ifrån dem. Källmaterialet är de cirka femtio år gamla mikrofilmerna. Som varje erfaren släktforskare vet, så är en icke förakt-

lig del av dessa filmer oläsliga på grund av fuktfläckar i originaldokumenten. Dåtidsens teknik klarade inte av att återge text under fuktfläckarna varför dessa partier är helt svarta. En annan olägenhet är att arkiven vid tidpunkten för mikrofilmningen endast delvis hade hunnit med indexeringen av originalhandlingarna. Även om det förmodligen skulle kosta en hel del, så hade det nog på sikt varit bättre om SVAR kunnat etablera samarbete med DigiArkiv vars teknik är vida överlägsen mormonernas och därmed även Genlines.

En annan fråga som väckt en del rabalder är förbundsstyrelsens beslut att införa obligatoriska användarkonton och användaravgifter för Anbytarforum. Årsavgiften blir 100 kr vilket inte är mycket för ett så pass användbart hjälpmedel. I fortsättningen kommer man att fritt kunna läsa inlägg på forumet men för att skriva inlägg krävs ett avgiftsbelagt konto. Det här tycker jag är bra och inte alls huvudlöst som en del vill påstå. Dessutom utgör avgiften ett behövligt tillskott till förbundets ansträngda ekonomi. Jag var med redan på 70-talet då *Släkt och Hävd* var

det enda mediet där man kunde efterlysa anfäder. Sedan man sänt in en fråga till redaktionen kanske man fick vänta ett halvår innan tidskriften kom ut och sedan ytterligare några veckor ifall någon till äventyrs skulle svara på ens fråga. Idag kan man ställa en fråga på Anbytarforum och få svar efter några minuter. De som gnäller över ovannämnda hundralapp vet inte vad de talar om! Förhoppningsvis kan vi nu få slippa att läsa alla dessa okynnesfrågor och allt annat onyttigt som skrivs på Anbytarforum. Frågor bör ju handla om verkliga problem och inte rop på hjälp att leta upp självklara saker i kyrkböcker. Helst skulle jag vilja se att endast medlemmar i föreningar anslutna till släktforskarförbundet hade tillgång till Anbytarforum. Jag har nämligen upptäckt att allt för många idag åker snålskjuts på släktforskarörelsen utan att själva bidra med medlemsavgift till någon förening.

Lars Gunnar Sander

gammal. Då var Sara Maria bara 55 år, hade tre barn kvar hemma som var 11, 14 och 18 år gamla, och hon hade 34 år kvar att leva. På prästgården kunde hon inte bo kvar. Först bor hon med barnen några år inhysses på en gård i Sysslebäck, sedan flyttar de till äldste sonen Jan (kallad Präst-Jan) i Gunneby.

Fram till sin död 1859 flyttar hon sedan runt mellan sina barn på olika gårdar i nuvarande Sysslebäck. Hon dog då hon var 89 år och begravdes med föräldrarna, inte med sin man, vilket verkar lite underligt.

Källor

Gravvård i smide på Dalby kyrkogård
Bäckvall, Lars, *Om övre Klarälvdalen i gångna tider*

Edestam, Anders, *Karlstads stifts herdaminne*

Gottlund, C A, *Dagbok över mina vandringar på Värmlands och Solörs finn-skogar 1821*

Johan Thybergs bouppteckning 1835:321
Dalbys kyrkböcker för den aktuella perioden

Husförhörslängder och födelsebok för Heliga Trefaldighets församling i Uppsala
Vigsellängd för Maria församling i Stockholm, 1756-74

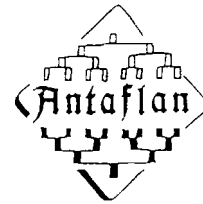
Karl Warburg, *Anna Maria Lenngren, Ett bidrag till Sveriges litteraturhistoria*, 1887, (<http://www.lysator.liu.se/runeberg/warlenng/1887/0037.html>)
Nationalencyklopedin
Wikipedia (<http://sv.wikipedia.org>)

VärmlandsRötter

Släktforskning i
Värmland på internet

www.genealogi.se/varmland

Namn åt de döda

Nr 129

Arbetet med kompletteringen av Sveriges dödbok är i skrivande stund inne i slutfasen och förbundets projektkoordinator räknar med att CD-skivan skall finnas tillgänglig under 2007. Den kommer då att vara komplett för åren 1947-2006 med uppgifter om personnummer, namn, adress födelse- och dödsdatum samt födelse- och dödsförsamling, civilstånd och civilståndsdatum.

Det stora kompletteringsarbetet har avsett 1947-1970. Under perioden 1950-70 registrerade man bara den avlidnes personnummer, dödsdatum och församling. Detta av hänsyn till de dåtida datorernas begränsade minneskapacitet. För perioden 1947-49 fanns dessutom inga uppgifter registrerade

För att gå iland med uppgiften har förbundet organiserat arbetet landskapsvis. I Värmland har ett 25-tal släktforskare uppdaterat ca 75.000 avlidna som saknat fullständiga uppgifter. Huvudkällan för uppdateringen har varit kyrkans död- och församlingsböcker. I vissa fall har man även hämtat uppgifter från mantalslängder.

En starkt bidragande orsak till att Värmland klarat av sitt åtagande, är det tunga lass som Fredric Andreasson har dragit. Han ensam har svarat för 29.000 av de totalt 75.000 personerna. Vidare har det positiva samarbetet med Arkivcentrum i Karlstad varit till stor hjälp vid framtagandet av grundmaterialet.

Åke Hörnqvist

Min farfars far hette August Nilsson och var folkskollärare. Han föddes 1846 i Norra Långstad i Grums socken och 1870 fick han sin folkskollärarexamen.

1868 hade en av hans bröder emigrerat till Minnesota och året efter åkte fadern, som var änking, tillsammans med ytterligare två av Augusts syskon till Minnesota.

August stannade dock kvar i Sverige. 1871 fick han en tjänst i Sälboda, Gunnarskog, där han träffade sin hustru Maria.

Han stannade bara ett kort tag i Sälboda, från årsskiftet 1874-75 och merparten av sitt liv bodde han på Sölje i Stavnäs socken. Resan från Sälboda till Sölje skedde till största delen i släde på Glafs-fjordens is. Jag gissar att de färdades via Jössefors. Farfar var då bara några veckor gammal.

Från 1877 innehade August även tjänsten som poststationsföreståndare i Sölje. Efter pensioneringen 1906 flyttade han till Arvika.

August anor startar alltså i Grums socken och sprider sig bakåt till de närliggande socknarna Boda, Värmskog och Gillberga.

Som framgår av antavlan har jag problem med soldaten Anders Nilsson Gantz (nr 12), som enligt husförhörslängderna är född 1750 i Värmskog, men som jag inte lyckats hitta i Värmskogs födelseböcker. Jag har heller inte lyckats hitta några andra ledtrådar som avslöjar hans ursprung. Jag hade förut en uppgift från

en gammal släktutredning att föräldrarna var Nils Persson, f 1709, bonde i N. Gärd-sjön och Anna Klemetsdotter, f. 1704. Detta har visat sig vara fel, personerna finns helt enkelt inte. Även hans död är dunkel. Han finns inte i dödboken, men i en senare husförhörslängd står en notering på hustrun: "Mannen död i Finland". Om någon vet mer om denne soldat skulle det verkligen uppskattas.

Jag har även problem med Anders Bryngelsson och Annika Nilsson (nr 14, 15). De bodde i Kik, Gillberga fram till 1796, då de flyttade till Kopperud i Långserud socken och de får sonen Johan 2/3 1799. Därefter upphör alla spår.

Det skulle vara trevligt att få kontakt med andra släktforskare med gemensamma anor.

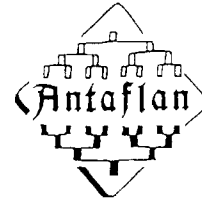
Förutom vanliga kyrkböcker är källorna Emigrantprotokoll, US Census 1880, Earl W Leaf, Marianne Fröding och Kenneth Larsson.

Kjell Croné
Odinsgatan 20b
411 03 Göteborg
031-15 95 38
kjell.crone@home.se

Släktforskarföreningen för dig med rötter i Värmland

Antavla nr 129	Upprättad för August Nilsson, f. 25/5 1846 i N Långstad, Grums (S)				ff f (8) t. Kjell Croné. Orter i (S) län om inte annat anges	
Generation I Nr 2-3 (1)	Generation II Nr 4-7	Generation III Nr 8-15	Generation IV Nr 16-31	Generation V Nr 32-63		
Nr 2, far Andersson Nils Åbo f. 2/11 1810 Grums, Långstad N d. 25/3 1892 Kandiyohi(USA/MN) g. 26/12 1835 Grums	Nilsson Anders Bonde f. 10/3 1781 Boda, Lerboda d. 17/5 1837 Grums, Långstad N g. 11/6 1810, Grums	Jonsson, Nils. Bonde f. 6/11 1757, Boda, Lerboda d. 4/1 1809, Boda, Lerboda g. 26/12 1779, Boda Jonsson, Ingrid f. 15/2 1747, Boda, Lerboda d. 28/12 1808, Boda, Lerboda Andersson, Anders. Bonde f. 4/1 1758, Grums, Långstad d. 2/12 1834, Grums, Långstad N g. 8/11 1786, Grums Eskilsdotter, Ingeborg f. 16/12 1745, Grums, Långstad d. 31/12 1810, Grums, Långstad N Gantz, Anders Nilsson. Soldat f. 1750, Värmskog d. 1789, Finland g. 16/11 1777, Värmskog Olsdotter, Kerstin f. 26/12 1749, Värmskog, Degerbyn d. 20/8 1831, Värmskog, Degerbyn	Amundsson, Jon. Bonde 17/6 1728, Boda - 1/10 1786, Boda Larsdotter, Karin g. 25/7 1719, Boda - 17/2 1804, Boda Persson, Jon. Bonde c1689 - 9/12 1756, Boda, Lerboda Månsdotter, Karin g. 7/2 1709, Boda - 21/4 1767, Frykerud Andersson, Anders. Bonde 1722 - 21/10 1792, Grums, Långstad N Olsdotter, Sigrid 1721 - 23/1 1790, Grums, Långstad N Larsson, Eskil. Bonde 1715 - c1784, Grums, Långstad N Andersdotter, Annika 1722 - 22/7 1787, Grums, Långstad N Tolsson, Olof 24/12 1722, Värmskog - 1793, V-skog Andersdotter, Margareta f. 28/3 1725, Värmskog, Vegerbol Jonsson, Bryngel. Bonde 1690 - 1/7 1769, Gillberga, Kik Larsdotter, Britta 1715 - 19/3 1797, Gillberga, Kik Svensson, Nils. Bonde 17/5 1707, Gillberga - 14/3 1786, Gillb. Nilsson, Ingrid 16/11 1720, Gillberga - 1773, Gillberga	Nilsson, Amund 1/12 1690, Boda - 27/11 1772, Boda, Jonsbol Jonsson, BÖrit 1694, Brunskog - 18/7 1771, Boda, Jonsbol Jonsson, Lars Bosatt i Boda, Lerboda Nilsson, Marit Bryngelsson, Måns 1669 - 9/4 1711, Boda, Lerboda Larsdotter, Ingrid f. i Boda Jonsson, Marit 1685 - <1761, Grums Jonsson, Lars c1684 - 30/3 1754, Grums, Långstad N Eskilsdotter, Karin 1680 - 4/7 1773, Grums, Långstad N Tolsson, Tol Bosatt i Värmskog, Degerbyn Olsdotter, Kerstin Larsson, Anders. Soldat 1698 - 28/7 1782, Värmskog, Karsbol Elofsdotter, Ingegerd		
Nr 1, ansökare Nilsson August Folkskollärare f. 25/5 1846 Grums, Långstad N d. 12/2 1931 Arvika g. 27/1 1872 Gunnarskog Spjut Maria Olsdotter f. 8/2 1848, Gunnarskog	Andersdotter Anna f. 1790 Grums, Långstad N d. 8/11 1867 Grums, Långstad N Andersson Nils Brukare f. 13/5 1780 Värmskog, Gansbyn d. 26/6 1863 Grums, Bråten g. 11/2 1810, Grums	5 11 12	10 11 12 13			
Nr 3, mor Nilsson Maja f. 22/3 1810 Grums, Bråten d. 27/1 1865 Grums, Långstad N	Andersdotter Kajsa f. 25/7 1787 Gillberga, Kik d. 16/9 1828 Grums, Bråten	7 14 15	14 15			
3/1 2007						

Nr 130

Maja Lisa Andersdotter

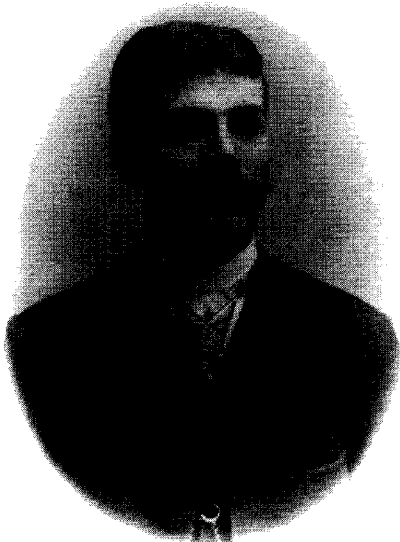

Johanna Andersson

Dessa fyra porträttfoto fick jag nyligen från en kusin i Göteborg och tyckte, att fler eventuella och okända släktingar borde få ta del av dem. Därför bidrar jag också med, som ett komplement, antavlan för min fader Hilding Green. En del uppgifter saknas beroende på att jag endast noterar sådant, som jag själv forskat fram i urkunderna. Det roar mig inte att plocka opålitliga fakta från andras aktiviteter.

Eftersom endast fem generationer får plats i denna tidning, vill jag göra ett tillägg till antavlan, intressant för oss, som forskar i järnbrukens bygder. Generation VI: Fadern till Ana Nr 59, Maria Pellesdotter är Mästersmeden Pelle Mattsson. Han bodde vid Hammaren i Svanskog sn runt mitten av 1700-talet. Kanske någon läsare har forskat bakåt i tiden på honom?. Jag tror att man då hamnar bla i Gisslebyn i Långserud sn.

*Anita Carlstedt
Bjurbäckens gård 1
688 91 Storfors*

Karl Green

Pehr Jönsson Green

Antavla nr 130	Upprättad för Hilding Green, f 18/11 1902 i Göteborgs dkfs(O)				f (2) t. Anita Carlstedt. Orter i (S) län om inte annat anges
Generation I Nr 2-3 (1)	Generation II Nr 4-7	Generation III Nr 8-15	Generation IV Nr 16-31	Generation V Nr 32-63	
<u>Nr 2. far</u> Gren Karl Elektrisk montör f. 1/6 1866 Erikstad(P), Västergård. d. 19/3 1950 Göteborg(O), Kålltorp g. 20/8 1897	Gren Pehr Jönsson Kusk f. 19/9 1831 Högseröd(M), Arup 2 d. 18/11 1914 Trollhättan(P) g. 27/1 1860 4 Andersdotter Maja Lisa f. 20/12 1832 Ölserud, Torverud d. 13/6 1920 Trollhättan(P) 5 Andersson Andreas f. 25/3 1827 Erikstad(P), Skåkerud d. 1911 Holm(P), Mellerud g. 28/12 1857 6	Gren, Jöns Jönsson. Lantvärnsman f. 1/8 1788, Harlösa(M), Gommarp d. 27/11 1866, Högseröd(M), Arup 2 8 Tykesdotter, Elsa f. 10/7 1795, Västerstad(M) d. 17/9 1864, Högseröd(M), Arup 2 9 Hemmingsson, Anders. Kyrkvård f. 10/2 1792, Ölserud, Torverud 10 Jansdotter, Catharina f. 4/5 1793, Eskilsäter, Dässerud 11 Andersson, Anders f. 12/12 1796, Erikstad(P), Snutsbol d. 4/2 1889, Erikstad(P), Skåkerud 12 Larsdotter, Britta f. 16/12 1798, Erikstad(P), Skålebol d. 25/12 1881, Erikstad(P), Skåkerud 13	Jönsson, Jöns. Husman 1754, Ö Kärrstorp(M) - 1821, Högs.(M) Månsdotter, Bengta 8 Persson, Tyke c1754 - 19/1 1815, Högseröd(M), Arup Jeppesdotter, Elsa c1757 - 28/5 1818, Högseröd(M), Arup 9 Andersson, Hemming. Nämndeman 24/9 1757, Botilsäter - 1808, Ölserud Olofsdotter, Kerstin 5/1 1755, S Ny - 9/3 1816, Ölserud 10 Jonasson, Jan. Nämndeman f. 24/4 1761, Ölserud, Hökhult S Jansdotter, Kerstin f. 11/1 1765, Eskilsäter, Flåvik 11 Torstensson, Anders. Klockare f. c1757, Erikstad(P), Snutsbol Johansdotter, Maria f. c1758 12 Larsson, Lars f. c1752 Larsdotter, Rangela f. c1756 13	Nilsson, Jöns d. <1759 Pärnsdotter, Bengta c1718 - 15/9 1797, Ö Kärrstorp(M) Persson, Per c1730 - 1805, Högseröd(M), Mosarp Isaksson, Jeppa 1747-56 trol. i Västerstad(M) Hansdotter, Elsa Hemmingsson, Anders 1706 - 1791, Botilsäter Larsdotter, Elisabet 1726 - 1790, Botilsäter Persson, Olof f. c1721 Jansdotter, Catharina f. c1732 Larsson, Jonas f. c1724 Johansdotter, Catarina c1724 - 1764, Ölserud Andersson, Jan 1736 - 11/10 1810, Eskilsäter Andersdotter, Marit d. 18/9 1771, Eskilsäter Adamsson, Torsten f. c1712 Hansdotter, Elin f. c1722 Nilsson, Johan c1720 - c1797 Andersdotter, Merta f. c1728	
<u>Nr 1. ansökare</u> Green Karl <u>Hilding</u> f. 18/11 1905 Göteborg(O) d. 11/11 1964 Nödinge(O), Bohus g. 29/9 1934					
<u>Cederberg</u> <u>Inga Hildegard</u> f. 20/11 1912					
<u>Nr 3. mor</u> Andersson <u>Johanna</u> Olivia Sömmerska f. 19/10 1868 Erikstad(P), Skåkerud d. 14/8 1904 Göteborg(O), Nordstad. 22/12 2006	Nilsdotter Anna Kajsa Barnmorska f. 30/8 1837 Ör(P), Backen d. 21/10 1893 Holm(P), Mellerud 7	Jonasson, Nils f. 1/12 1804, Sillerud, Tranhem d. 18/4 1851, Ör(P), Backen g. 1832 14 Eriksdotter, Johanna f. 4/4 1812, Ör(P), Gundlebol 15	Danielsson, Jonas ..2 1775, Sillerud - 27/4 1826, Ör(P) Nilsdotter, Annika f. 1/4 1779, Sillerud, Fjällane Jansson, Erik. Skraddare f. c1764, Ör(P) Olofsdotter, Maria f. 26/2 1776, Ör(P), Gundlebol	Nilsson, Daniel f. 10/12 1747, Sillerud Salomonsdotter, Margareta 1/11 1737 - 23/1 1792, Sillerud Persson, Nils f. c1746 Pellesdotter, Maria f. 26/3 1748, Svanskog Bengtsson, Johan c1732 - 21/9 1807, Ör(P) Elofsdotter, Annika c1727 - 9/1 1792, Ör(P) Nilsson, Olof c1750 - 16/1 1785, Ör(P) Olofsdotter, Stina c1750 - 12/6 1785, Ör(P)	

Boktips

Claes Åkerblom Fotograf Ludvig Åberg Berättelsen om en foto- ateljé i Säffle 1890-1957

Åmål 2006. Inbunden, illustreras. Beställes från författaren, tel 070-6505706 eller 0533-14535 eller e-post familjen.akerblom@telia.com

Som framgår av titeln var fotografen Ludvig Åberg verksam i Säffle under 67 år. Efter sig lämnade han ett stort antal glasplåtar som efter diverse öden så småningom till stor del hamnade i Säffle kommuns ägo. På 300 sidor har Claes Åkerblom samlat 800 av Ludvig Åkerbloms 35 000 bilder. Åkerblom skriver att *"Det är ett urval som visar fotokonst, modets växlingar och personer som satt sina spår på de mest skiftande vis. Det är en kronologisk berättelse om Säffle och säfflebor under 67 år."* Men den här boken är så mycket mer.

För det första ger Åkerbloms inledande sidor intressanta inblickar i fotografens liv och yrkesverksamhet under denna långa tidsperiod. Fotograferingen, framkallningen och retuscheringens alla moment beskrivs utförligt.

För det andra är boken en guldgruva för den genealogiskt intresserade med rötter i eller anknytning till Säfflebygden. Det är den tack vare de detaljrika bildtexterna som åtföljer varje bild. Åkerblom har tydligen inte lämnat någon möda osparad för att dokumentera så långt som möjligt vad bilderna visar. Det är inte bara namnuppgifter som ges utan små livshistorier om de avporträtterade personerna. Som diktaren, nykterhetskämpan, uppfinnaren och konditorn Carl Anders Rohdin. Här avbildad med reklamskylt för den egna patenterade läskedrycken Mandelbrus. Rohdin var enligt uppgift den förste svenske mottagaren av förtjänstmedaljen *Litteris et Artibus*. An-

ledningen ska ha varit en hyllningsdikt från konditorn till Carl XV:s kröning. Rohdin var verksam i Säffle kring sekelskiftet 1900, gift med en kilaflicka, Anna Stina Eriksdotter, syster till Västerås-biskopen Nils Lövgren. Enligt ryktet var konditorn dessutom släkt med cirkusfamiljen Rohdin och den legendariske Brazil Jack.

Ett annat exempel är en bild från 1898 på studeranden Johannes Björilin, utrustad med vandringsstav och portör. Våren 1902 skulle han avlägga studentexamen vid läroverket i Karlstad. Höstterminsbetyget var idel stora A.n. Trots sin ungdom skrev han redan avancerad poesi, prosastycken och till och med ett par dramer. Men den lovande framtiden bröts. På nyåret 1902 tog han sitt eget liv med ett revolverskott. Detta är bara två exempel på alla de skiftande livsöden som drar förbi på Åbergs bilder och med Åkerbloms bildtexter.

Men det tredje och för mig allra viktigaste är att boken inte stannar vid att vara en historik över Säffle. Bildmaterialet och Åkerbloms texter blir till en historik över ett Sverige i omvandling. Alla sidor av livet finns dokumenterat. Här skildras industrialisering och nybyggnation från 1890-talet och nästan ända fram till vår egen tid. Folk rörelsesverige träder fram på bilder med frikyrkor, nykterhetsloger och politiska partier. Dagligt liv i herrgårdar, borgarhem och torpställen skildras. När en förstklassig automobil passerar Säffle år 1906 är Åberg på plats och förevigar händelsen. Femtio år senare avbildar han Säffle bilskolas tre övningsbilar med körskolelärarna i den tidens uniform.

Ett avslutande namnregister underlättar för läsaren som söker efter en speciell person. Men det är en njutning att bara bläddra fram och tillbaka i boken och försjunka i livshistorier, tidsbilder och låta sig förflyttas till en svunnen värld.

Säfflebygden är att gratulera till att få denna unika dokumentation gjord och författaren Claes Åkerblom ska harangeras för en kulturgärning utöver det vanliga.

Erik Nilsson

Brunskog och Mangskog

Har du anförvanter i ovanstående socknar bör detta definitivt vara av intresse. Den flitige forskaren Sven Haage har sammanställt sitt mångåriga arbete med befolkningsuppgifter i hans hemtrakter för perioden 1503 – 1761. Verket omfattar 876 tätskrivna A4-sidor med uppgifter om drygt 30.000 personer. Källorna utgörs främst av längder för skatte- och utskrivningsändamål kompletterade med uppgifter ur domböcker från Jösse, Fryksdalen och Gillberga härader.

Vill du veta mer om innehållet, kan du kontakta biblioteken i Arvika och Karlstad samt Arkivcentrum. Fråga efter "befolkningsboken."

För de som vill skaffa sig ett eget exemplar, kommer det att finnas möjlighet att köpa en CD-ROM-skiva. I det här sammanhanget finns det även anledning att påminna om ett annat arbete, som Sven också "släppte" under förra året: Brunskogs församlingsbok 1688 – 1720. Den finns till försäljning i en diskettvariant.

Just nu håller Sven på med en befolkningsbok omfattande Boda och är också involverad i en församlingsbok för samma socken. I den senare står Karin Karlsson för huvuddelen av arbetet. Båda verken beräknas vara färdiga inom ett år. För prisuppgifter och/eller beställning får du ringa Sven på tel. 0570-53138 eller mejla honom på sven.haage@spray.se

Åke Hörnqvist

Ur andra medlemsblad

Thomas Kvarnbratt Nycklar till brukssamhället

En vägledning till källor om värmländsk brukshistoria sammanställd av Thomas Kvarnbratt. Utgiven 2007 av Föreningen Värmlandsarkiv, Karlstad. Inbunden 195 sidor. ISBN 10:91-631-9602-7. Pris 250 kr + porto. Beställes från Arkivcentrum 054-617700 eller www.arkivcentrum.regionvarmland.se

Nu har vi i Värmland fått ytterligare ett förnämligt referensverk, som vi kan gå till, när vi söker den vardag som var våra förfäders verklighet. Sett ur ett släktforskarperspektiv är det först och främst de som har anor från bruksorter, som nu får många uppslag till källor att leta i.

Boken täcker ca 500 orter där det bedrivits järn-, glas- eller massa- och papperstillverkning. Även orter med anknytande verksamheter finns med, typ gruvor, hyttor och sågverk. Bruken är alfabetiskt ordnade där var och ett inleds med en kort läges- och historisk beskrivning. Därefter följer en detaljerad förteckning över primärkällor som finns tillgängliga antingen på Arkivcentrum eller andra arkivinstitutioner i Sverige. Även källor i privat förvaring är medtagna. Varje bruk avslutas med en uppräknings av litteratur om orten eller bruket. Här rör det sig om både böcker, häften och kortare artiklar. Boken avslutas med ett topografiskt register, där bruksanläggningarna är sorterade sockenvis.

Jag utgår ifrån att boken finns tillgänglig på alla bibliotek i Värmland under våren. För alla er som har bruksanknytning kan jag rekommendera en närmare titt i boken.

Ake Hörnqvist

Värmlänningar

Ale Släktforum 2006:4 (Ale Släktforskarare) Antavla som bl a upptar Johannes Andersson född 1792 i Huggenäs och död 1857 i Skånings-Åsaka.

Anno Domini nr 49 (Nora Släktforskar-klubb) Det kom en pusselbit av *Anita Maria Karlsson*: lärarinnan Eva Högberg från Östmark som blev missionär 1887.

Medlemstidning nr 56 (Lulebygdens Forskarförening) Släktband mellan äldre lantmätare i Norrbotten av *Georg Palmgren*: bl a Henrik Adolf Widmark (1833-1861) som blev landshövding i Värmland samt överlantmätaren i Värmland Sigvard Bergsjö f 1890.

MGF-Nytt 2006:4 (Midälva Genealogiska Förening) Efterlysning avseende skraddaren Andreas Larsson Söderqvist född 1849 i Bondestad och Stora Kils socken. Lämnade på 1880-talet Sveg tillsammans med sin familj.

Slekt og Data 2006:4 (DIS-Norge) Hede-markinger og værmlendinger I unionstiden av *Per Øivind Sandberg*

Slækt & Slekt 2006:4 (Solør Slektshistorielag) Här nämns bl a Valborg Johansdotter Hämäläinen född 1725 i Vittjärn, Lekvattnet och Aksel Edvind Åseth född 1891 i Östmark.

Släkt-Eken 2006:3 (Blekinge Släktforskarförening) Ett människoöde i Skived av *Mats Dahlberg*: Gustava Elisabeth Pettersson född 1855 i Karlshamn. Lektor G E Axelssons dagböcker från Karlskrona av *Magnus Bäckmark*: Axelsson var född 1851 i Filipstad.

Släktforskararen nr 101 (Västerbergslagens Släktforskarare) Giftermålsbevis från Stockholm avseende bokbindaren Carl Johan Fryxell född 1835 i Alster och Sara Catharina Bergman född 1834 i Karlstad.

Släkthistoriskt Forum 2006:5 (Sveriges Släktforskarförbund) Inblick i 1700-talets

Fryksdalen av *Per Sundqvist*. 16-årig sjöman mirakelrättad ur havet – men priset blev högt av *Christer Lindström*: sjömannen ifråga var bror till tandläkaren Bror Hjalmar Ericsson i Kristinehamn. Paul Johnsson – bergsingenjör, entreprenör och äventyrare av *Magnus Cedergren*: bl a nämns vännen Carl Julius Carlsson från Filipstad.

Vi Släktforskarare 2006:10 (Elisabeth Thorsell) Alla vägar bär till Nordmark: skådespelaren Sven Lindbergs anor.

Värmlandsörnen 2006 (Värmlands regementes kamratförening) Fraustadt – 3 februari 1706 av *Sven-Åke Modin*.

Övrigt

Diskulogen nr 75 (Föreningen DIS) Söker du porträtt finns många möjligheter av *Olof Cronberg*. Ny sajt med personuppgifter av *Olof Cronberg*. Så gör du utdrag – sorterade register som du vill ha dem av *Sten-Sture Tersmeden*.

Medlemsblad 2006:4 (Trollhättebygdens Släktforskarare) Gårdsforskning – Några källtips av *Kent Andersson*.

Slekt og Data 2006:4 (DIS-Norge) Et folkebytte over Kjølen av *Ragnhild Rein Bore*. Søta bror på arbeidsvandring i Østfold og Norge av *Svein Olav Hansen*. Svenskenes avleggelse av troskapsed i Norg 1710-1808 av *Tore Hermundsson Vigerust*.

Släkthistoriskt Forum 2006:5 (Sveriges Släktforskarförbund) EMIBAS som generalregisdrer! av *Ted Rosvall*. Ditt hus kan berätta mycket om sin egen historia av *Hans Egeskog*. Några goda råd till blivande gravstensinventerare av *Kent Andersson*. Mönstringskort – ny datbas hos Ancestry.com av *Ted Rosvall*.

Släkttavlan nr 46 (Staffanstorps Släktforskarförening) Kyrkböckerna användes vid mantalsskrivningen av *Jan Ringdahl*.

ANOR SÖKES

Till ANOR SÖKES tar vi emot frågor om anor och ättlingar från alla, som är medlemmar i en släktforskarförening

806. Jag har slekt i Värmland, men står fast på vilka böcker eller gårdsnavn. *Olof Magnusson* f 6/2 1794 og d 1862 fra **Fryksande** och hustru *Ingeborg Olsdatter* f 1787 och d 1853 **Fryksande**. Jeg har navnene langt bakover dette, men jeg vet ikke hvilke bøker jeg kan lese i for å finne ut mer. Litt mer historie. Vennlig hilsen'

Hilde Stenhammer
www.stenhammer.no
hilde@stenhammer.no

807. Jag söker föräldrar eller andra upplysningar om följande personer. *Jan Peter Grundström* född 10 juli 1792. Var gift (1818) med *Emerentia Lindstedt* från Adolfsfors, **Köla**. Deras första barn *Anna Stina* föddes 1819 i **Fryksände**. Nästa två i Träskog, **Gunnarskog** och sen ytterligare 6 i Skarped, **Sunne**.

Bengt Berg
170 Old Poplar Lane
Flat Rock, NC 28731
USA
benkt@thebergs.com

808. Föräldrar sökes till följande:

a) *Annika Olofsdotter*, född 1740 (hfl), gift 176(6) med *Elof Persson*, född 9/7 1741, Visterud, **Östra Ämtervik** (S). De var bosatta i Visteberg, Ö.V. Annika dog 23/4 1806 i Visteberg, 69 år, 4 mån, 18 dag. Född ca. 1736?

b) *Korpral Jonas Laurentin*, gift före 1689 med *Anna Margareta (Greta) Blankenfjell*, född ca. 1664 Silboholm, **Sil (T)**. De var bosatta i Skattegården, Sil åren 1689 – 1701 då de fick dottrarna *Catharina Christina* juni 1689, *Stina* 27/5 1690, *Beata* 26/11 1699 och *Maria* 22/3 1701. Ett barn dog 13/10 1700 (utan namn). Dottern *Chatharina Laurentin*, bosatt i Hollerud, **Nedre Ullerud**, gifte sig 6/4 1711 i N. Ullerud med "bondekaptainen Herr" *Erik Kielgren*, Jonsbol, N. Ullerud. Anna Margareta Blankenfjell

återfinns i Bernhus, N. Ullerud (Al:1 och Al:2) tillsammans med dottern *Christina (Stina)* och dör i Bernhus N. Ullerud 24/1 1757.

Det finns en löjtnant *Jonas Laurentin*, son till domprosten i Skara Petrus Laurentij, död 6/11 1693. Det nämns inget om löjtnant *Jonas L. I* "Karl den XII:s officerare". Han nämns endast i "Skara stifts herdaminne" och "Västgöta nation i Uppsala från år 1595", som son till denne domprost. Kan löjtnant *Jonas L.* Och korpral *Jonas L.* Vara samma person?

c) *Kapten Eric Kielgren*, född ca. 1677 och död 13/3 1743 Jonsbol **Nedre Ullerud**. Han nämns i Karl XII:s officerare" som "kapten för allmogen 1718".

Tacksam för alla tips, ledtrådar och råd som jag kan få.

Carin Andersson
Irisgatan 3 B
431 61 Mölndal
Tel: 031 – 87 62 57

809. Jag hoppas ni kan hjälpa mig i mitt sökande efter föräldrar och eventuella syskon samt födelseår och ort för följande par: *Karl Johan Bäcker* född 1860 i **Rämmen** (S) och Hustrun *Johanna Johansdotter* född i **Viby** (T) Paret fick barnen: *Johanna Sofia* Född 1884 i Rämmen, *Karl Ferdinand* född 1887-11-19 i Rämmen och *Maria Josefina* född 1890-04-28 i Rämmen.

Jackie Sjöstrand
Klockartorpsgatan 29 A
723 44 Västerås
Tel: 021-14 37 07

810. Jag söker föräldrarna till *Maria Olofsdotter*, född 1795 i **Sunnemo** socken. Hon bor som gift med *Petter Månsson* på Skifudden i **Grava** från åtminstone 1825. En "flicka" M.O., utan data, bor i Haftersbord, **N. Råda**, 1801 – 05, s.22. Kom fr. Västgöthögen och flyttade till Prästbol, s. 94. En *Maria* föddes i Björkila, **Sunnemo**, 17/2 1795, kan det vara hon som flyttade till Grava? En M.O. flyttade m. att. 16/4 1824 fr. Thorsby, N. Råda, till Grava socken. Via kyrkböckerna ser jag mig ingen lösning, hjälp mej!

Roland Olsson
Gamla Edsbräckevägen 11
668 32 Ed
Tel. 0534 – 61 372

811. Jag försöker finna *August Bernhjelms (Baarnhielm)* familj i Värmland. August föddes den 23 dec. 1859 i Sverige. Han emigrerade till Amerika med sin bror *Lars* och sin mor *Brita Lisa* född omkring 1880. Jag kan inte finna hans födelseort eller immigrationsdatum. Han gifte sig med *Charlotta Bergström Jansson* som emigrerade från Värmland år 1893 tillsammans med sin far och sina bröder och systrar. Jag tror att de kände varandra innan de åkte.

Charlottas syster, *Malvina*, återvände till Sverige för att gifta sig med *Janne Hjerdt* år 1895. Jag skulle kunna tro att August och hans bror kan ha emigrerat till **Chicago** därför att de redan kände familjen *Bergström Jansson*. Kan någon hjälpa mig med detta.

Barbara Fasano
1621 Rebecca Drive
Yuba City
CA 95993 USA
bfasano@hotmail.com

Vårens program

812. Jag efterlyser uppgifter om min farmorsfar. Han hette *Nils Jansson-Grafström*. Född 1856-07-21 i Bergaby, **Sunne** socken om jag har fått rätt uppgift. Han var tydligen adopterad. I unga år reste han upp till **Ådalen** för att söka arbete. Han träffade här min farmor och de bosatte sig i Klocke by, då **Noraströms** socken. Vet inte om han tog namnet Grafström när han kom hit eller om han redan hade det namnet. Skulle vara jätte intressant att få reda på hans uppväxt, biologiska föräldrar, adoptiv föräldrar, syskon osv. Ni som vet något kan höra av er till mig.

Eva Bylund
Norrländ 220
87295 Lugnvik
eva.bylund@kramnet.se

813. Söker information om min farfars morfar, *Anders Gustaf Berg* född 1843-03-07 i **Sunne**, hans yrke var spiksmed. Han var gift med *Anna-Brita Henriksdotter*, född den 7 januari 1843 i Örtnästorp, **Älvsbacka**, avled 9 sept. 1915 i Torsåker, **Hofors**. Anna-Britas föräldrar, *Henrik Olsson* född den 28 september 1816 i Örtnästorp, **Älvsbacka**. Modern *Johanna Jonsdotter* föddes den 8 december 1811 i Fernsviken, **Nyed**. Anders Gustaf och Anna-Brita flyttade till Torsåker, Hofors där Anna-Brita födde deras barn. Med de uppgifter jag har bör de som älst ha varit c:a 30 år gamla vid flytten.

Jan Berg
Nybyggevägen 24,
724 22 Västerås

Släktforskningens dag

Lördag 17 mars kl 10

Arkivcentrum i Karlstad

Släktforskningens dag firas över hela landet denna dag. Vår förening arrangerar den tillsammans med Arkivcentrum och Emigrantregistret. Forskar-salen hålls öppen kl 10-15 varvid föreningsfunktionärer hjälper nybörjare att komma igång med släktforskning, besvarar frågor mm. Arkivet demonstrerar sina resurser för datastöd vid släktforskning. Representanter från SVAR i Ramsele informerar om vilka resurser man har för släktforskning mm.

Kontaktpersoner är Jens-Åke Nilsson tfn 054-564783
och Hans Olsson tfn 054-872993.

Arsmöte

Lördag 31 mars kl 13

Edberg-salen, Arkivcentrum i Karlstad

Föredrag av Peter Olausson: *Sociala strukturer i det gamla bondesamhället*

Föreningen bjuder på fika i Bror Almquist-salen.

Kontaktman är Lars Gunnar Sander tfn 054-872754

Föredrag

Torsdag 19 april kl 19

Edberg-salen, Arkivcentrum i Karlstad

Föredrag av Björn Lippold

från Centrala Soldatregistret: *Soldatforskning*

Efter föredraget, kaffe och samvaro i Bror Almquist-salen.

Kontaktman är Lars Gunnar Sander tfn 054-872754

Möte i Koppom

Gemensam träff med Östfold Historielag

Lördag 12 maj

Plats: Hembygdsgården i Koppom 40 km nordost om Töcksfors.

14.00 Samling med kaffe, stor smörgås, kanelbulle och sockerkaka.

LG Sander: Välkomsthälsning

14.30 Ännu ej fastställd programpunkt

15.30 Nils Norlén kåserar: Ofredens år

16.30 Besök på beredskapsmuséet, Kermit Myhrvold berättar om släktforskning i gränsbygd

17.30 Ordet är fritt, anbyten mm

18.30 Avslutning

Kontaktman är KG Lindgren tel 0533-14124, e-post 0533-14124@telia.com

Föranmälan om deltagande till kontaktmannen

med tanke på kaffe med tillugg.

Föreningens utgivning av böcker och register

Föreningen säljer ett antal publikationer, både egna och medlemmars. Medlemmar som önskar annonsplats för egna publikationer, kontakta ordföranden. Medlemmar får 10% rabatt på föreningens egna publikationer, markerade med *. Ange ditt medlemsnummer när du beställer. För angivet pris tillkommer porto. Order som överstiger 500,- skickas per postförskott, övriga faktureras. Egna publikationer kan även köpas direkt hos föreningens sekreterare. Vi rekommenderar beställning via brev till sekreteraren eller e-post till vsff@telia.com. Vid slutförsäljning kan dröjsmål uppstå under trycktiden.

Register till Brunskogs sn dödböcker

Döde 1691-1845
6112 poster
252 sidor A4

Döde 1846-1930
6089 poster
265 sidor A4

Pris per del 195:- *

Bro

Framtidshuset i Säffle/Reliken

Födde 1692-1835	225:- *
Födde 1836-1920	225:- *
Vigde 1692-1920	150:- *
Döde 1689-1920	190:- *

Brunskog

Rolf Brodin

Husförhör 1760-1763	50:- *
<i>Sven Haage</i>	
Födde 1688-1815	275:- *
Födde 1816-1865	275:- *
Födde 1866-1930	275:- *
Vigde 1691-1930	225:- *
Döde 1691-1845	195:- *
Döde 1846-1930	195:- *

Ekshärad

Mats Hellgren

Födde 1665-1722	200:- *
Födde 1723-1799	140:- *
Förs. bok 1665-1750	200:- *

Eskilsäter

Framtidshuset i Säffle/Reliken

Födde 1688-1920	225:- *
Vigde 1688-1920	100:- *
Döde 1688-1920	125:- *

Fryksände

Knut Malmström

Födde 1707-1765	225:- *
-----------------------	---------

Glava

Arbetsmarknadsprojekt i Arvika

Födde 1696-1817	220:- *
Födde 1818-1872	220:- *
Födde 1873-1920	220:- *
Vigde 1699-1920	175:- *
Döde 1696-1920	240:- *

Gunnarskog

Carl-Johan Ivarsson

Vigde 1688-1920	225:- *
Födde 1688-1799	225:- *
Födde 1800-1842	225:- *
Födde 1843-1871	225:- *
Födde 1872-1920	225:- *
Döde 1688-1843	225:- *
Döde 1844-1920	225:- *

Huggenäs

Framtidshuset i Säffle/Reliken

Födde 1744-1920	175:- *
Vigde 1761-1920	90:- *
Döde 1761-1920	100:- *

Högerud

Rune Hansson, Varberg

Födde 1689-1920	175:- *
Vigde 1697-1920	75:- *
Död 1689-1920	100:- *

Kila

Gunnar Jonsson

Födde 1640-1817	225:-
Födde 1818-1900	225:-
Vigde 1689-1900	120:-
Bouppt. 1744-1859	60:-

Lysvik

Arne och Moira Linnarud

Fb, vb, db 1692-1793	350:-
fb, vb, db 1793-1821	250:-

Millesvik

Arbetsmarknadsprojektet Cresco

Födde 1688-1920	165:- *
Vigde 1688-1920	70:- *
Döde 1688-1920	100:- *

Utnyttja din medlemsrabatt!

Medlemmar får 10% rabatt på alla publikationer som ges ut av föreningen, markerade med *.

Register och avskrifter

Bogen

Carl-Johan Ivarsson

Fb, Vb, Db 1850-1920	225:- *
----------------------------	---------

Botilsäter

Arbetsmarknadsprojektet Cresco

Födde 1721-1920	225:- *
Vigde 1721-1920	110:- *
Döde 1721-1920	150:- *

Norra Råda*Mats Hellgren*

Födde 1725-1769 140:- *

Ny*Arbetsmarknadsprojekt i Arvika*

Födde 1688-1840 200:- *

Födde 1841-1920 200:- *

Vigde 1688-1920 145:- *

Döde 1688-1920 190:- *

Stavnäs*Jan Thimberg*

Födde 1687-1775 170:- *

Födde 1776-1850 200:- *

Födde 1851-1920 225:- *

Vigde 1687-1920 225:- *

Döde 1687-1820 225:- *

Döde 1821-1920 225:- *

Sunne*Margit Olsson och Arne Linnarud*

Fb, Vb, Db 1669-1736 300:- *

Fb, Vb, Db 1737-1758 300:- *

Fb, Vb, Db 1759-1774 300:- *

Fb, Vb, Db 1775-1793 350:- *

Södra Ny*Framtidshuset i Säffle/Reliken*

Födde 1738-82, 1823-1920 ... 190:- *

Vigde 1739-1920 110:- *

Döde 1739-1920 125:- *

Tveta*Framtidshuset i Säffle/Reliken*

Födde 1687-1829 165:- *

Födde 1830-1920 165:- *

Vigde 1730-1766, 1778-1920 . 100:- *

Döde 1687-1920 170:- *

Vitsand*Framtidshuset/Reliken, Säffle*

Födde 1824-1869 175:- *

Födde 1870-1920 175:- *

Vigde 1824-1920 95:- *

Döde 1824-1920 140:- *

Väse*Anette Carlsson och Sigvard Boström*

Vigde 1683-1930 300:- *

Älgå*Arbetsmarknadsprojekt i Arvika*

Födde 1688-1835 225:- *

Födde 1836-1924 225:- *

Vigde 1688-1920 125:- *

Döde 1687-1920 160:- *

Ölserud*Arbetsmarknadsprojektet Cresco*

Födde 1754 - 1920 225:- *

Vigde 1754 - 1920 60:- *

Döde 1754 - 1920 100:- *

Östmark*Kerstin Risberg*

Födde 1765-1820 240:- *

Ortregister*Gunnar Jonsson*

Värmland (2:a utgåvan)..... 70:- *

Dalsland (2:a utgåvan) 45:- *

Värmländska Antavlor 1-50Antavlor publicerade i VärmlandsAnor
1990-1997..... 140:- ***Värmländska Antavlor 51-100**Antavlor publicerade i VärmlandsAnor
1997-2004..... 90:- ***Arbetsvandringar Värmland
Härjedalen**

under 1800-talet 100:- *

Roger Alderstrand o ABF Härjedalen

Litteratur

Anor och anekdoter

Värmlands Släktforskarförenings jubileumsbok 2003. 25 författare skriver om släktforskning och Värmland. 100:-

**En kyrkoherdes vardag
Ekshärad 1700-1758***Mats Hellgren*

Andreas och Bengt Piscator, kyrkoherdar, har fört anteckningar om allt som tilldragit sig i prästgården..... 150:- *

Wermlandslegten Ekelund*Leif Robertson 2003.*

”Slegtbeskrivning öfver Wermlandslegten Ekelund och dess förgreningar 1500-2000”. 411 sidor, A4, illustrerad, personregister. 250:- *

Kvarnarna vid Rottnafallen*Eric Sundell*

Kvarnindustrins uppbyggnad från 1600-talet. Teknik, matning, kvarnbeskrivningar. Andra utgåvan 2003. 110 sidor, personregister. 110:- *

**Ölme Härads Dombok
1629 - 1650***Axel Em. Löf*

Nytryck från 1997. Huvuddelen av materialet utgörs av Ölme härads dombok. Dessutom finns ett par protokoll från Visnum och Färnebo härader, Varnums kyrkobok för tiden 1645-50, en mantalslängd för Ölme och Varnum 1642 mm. Häftad, 234 sid. 200:- *

**Torp och ödegårdar i
Huggenäs***Gunnar Jonsson m.fl.*

86 sidor A4 100:-

Torp och ödegårdar i Ölserud*Maj Olsson m.fl.*

58 sidor A4 60:- *

Torp i Botilsäter*Britta Johansson m.fl.*

47 sidor A4 50:- *

CD

**Värmlands och Dalslands
ortsregister**

2579 ortnamn i Dalsland och 5532 i Värmland samt socken- och häradskartor Excel. Excel viewer ingår. 80:- *

Boställen i Säffle kommun*Sven Johansson*

Över 7000 namn på herrgårdar, gårdar, torp, backstugor och andra bostadshus. CD-skiva, Excelformat. 90:-

Övrigt

Antavleblanketter

A3, 6 generationer, 5-pack 15:-

Nytt från VSF 1984-1991

hel årgång..... 75:-

VärmlandsAnor 1992-1998

per nummer 30:- *

hel årgång..... 100:-

VärmlandsAnor 1999-2004

per nummer 40:- *

hel årgång..... 120:-

VärmlandsAnor 2005-

per nummer 45:- *

hel årgång..... 140:-

Begränsad eftersändning
Vid definitiv eftersändning retur med
den nya adressen till:
Värmlands Släktforskarförening
c/o Lars-Gunnar Sander
Norra Berghaget
667 32 FORSHAGA

B

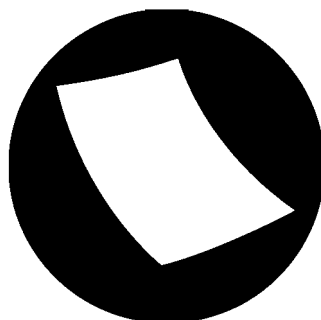
Föreningsbrev

Tryck på Knappen!

Vi behärskar det mesta.

Broschyrer, foldrar, kuvert, böcker, visitkort,
affischer, almanackor, kopiering, utställningsmaterial,
bildbearbetning, originalframställning mm.

KNAPPEN

Miljöcertifierad ISO 14001, Svanenlicensierad

Box 5115 • 650 05 Karlstad
Tel 054-85 55 00 • www.knappen.se